

Aan de gemeenteraad
cc commissieleden
cc pers

DATUM 6 december 2023
ZAAKNUMMER 1375545
BEHANDELD DOOR Caroline Rindertsma
TELEFOON (035) 629 2143
UW KENMERK
BIJLAGEN 1
BETREFT monitor Economie 2023

Geachte raadsleden,

Met deze brief informeren wij u over onze monitor Economie 2023. De Monitor Economie geeft één keer per jaar inzicht in een aantal economische kerngegevens. Samen geven die een beeld van de stand van de economie in Hilversum. In deze monitor kijken we naar de ontwikkelingen van het aantal banen en vestigingen, de beschikbaarheid van ruimte voor werken en het arbeidsaanbod. Ook geven we inzicht in de gemeentelijke inspanningen om bij te dragen aan de economische vitaliteit.

De cijfers laten zien dat het de afgelopen jaren goed is gegaan met Hilversum. Het aantal banen stijgt sinds vijf jaar, de werkloosheid is gedaald, er staan minder kantoren en winkels leeg, op werklocaties zijn positieve ontwikkelingen gaande en het actief stimuleren van werkgelegenheid en bedrijvigheid in de stad werpt zijn vruchten af. Tegelijkertijd heeft Hilversum ook te maken met uitdagingen. Een daarvan is de schaarse ruimte. We blijven werken aan de aantrekkelijkheid van Hilversum als vestigingslocatie, en het binnenhalen én behouden van bedrijven. Dat doen we samen met ondernemers, platform Economie en andere stakeholders, zoals ROM Utrecht Region.

Highlights

Enkele highlights uit de monitor zijn:

1. **Sterke banengroei met 3,1% in afgelopen jaar.** Landelijk zien we het afgelopen jaar een historisch sterke banengroei. Hilversum maakt dezelfde ontwikkeling mee; sinds 2018 ligt de banengroei hier zelfs iets hoger dan het landelijke en regionale gemiddelde.
2. Het **werkloosheidspercentage in Hilversum is de afgelopen jaren gedaald en ligt op 3,4%**. Deze positieve trend strookt met de landelijke lijn. We werken eraan om de arbeidsmarkt, het onderwijs en de beroepsbevolking beter op elkaar te laten aansluiten.
3. Werken aan werkgelegenheid in Hilversum is hard nodig, want **slechts 35% van de werkende inwoners heeft een baan in de eigen gemeente**. Dit cijfer ligt ver onder het gemiddelde van 46% voor centrumgemeenten en wijst op een mismatch op de arbeidsmarkt. Het woon-werkverkeer is al jaren in disbalans: de uitgaande pendel stijgt en de inkomende pendel daalt. Met Hilversumse bedrijven werken we aan mobiliteitsmanagement. Dat doen we onder meer door alternatief vervoer en hybride werken te stimuleren.

4. Het aantal vestigingen in Hilversum is gegroeid. Die groei is grotendeels te danken aan zzp'ers. In 2022 stond **68% van de Hilversumse bedrijven als zzp'er** geregistreerd. Deze ontwikkeling is ook landelijk te zien.
5. Van alle banen in de stad bevindt twee derde zich op gemengde werklocaties. De behoefte aan kantoor- en bedrijfslocaties is groot, terwijl de ruimte hiervoor zeer beperkt beschikbaar is. De kantorenleegstand is de afgelopen jaren dan ook gedaald. De **courante kantorenleegstand ligt met 4%** ruim onder de norm voor courante frictieleegstand van 8%. In 2022 is er weer een substantieel deel van het kantorenaanbod **verdwenen** vanwege omzetting naar andere functies, zoals wonen. Tussen de 3% en 6% van de kantorenvorraad is onttrokken en dat is substantieel meer dan in 2021. Dit is vooral in deze krappe markt een zorgelijke ontwikkeling die een remmende ontwikkeling op de economische groei kan veroorzaken. De sleutel zit aan de fysieke kant: de beschikbaarheid van passende ruimte voor werkgelegenheid op zowel bedrijventerreinen, kantoorlocaties en gemengde werklocaties.
6. We zetten in op **behoud, uitbreiding en ontwikkeling van aantrekkelijke werklocaties**. Concreet gaan we hiervoor aan de slag met gebiedsagenda's voor de werklocaties in Zuidwest, het centrum en het Media Park inclusief campusontwikkeling. Verduurzaming is daarbij een belangrijk aandachtspunt. De gebiedsontwikkeling van het Arenapark is in volle gang. Dit is straks dé internationaal aantrekkelijke kantoorlocatie, waar ook ruimte is voor wonen en sport. Ontwikkelingen zijn ook gaande in het Stationsgebied. Hier is in de toekomst meer plek voor kantoren en creatieve bedrijven. Het centrum, Crailo en de wijken bieden ook kansen voor werken, **functiemenging** blijven we stimuleren.

Zorgsector

De monitor zoomt ieder jaar in op een thema, dit keer is dat de zorgsector. Deze derde sector van Hilversum heeft een maatschappelijke impact en is belangrijk voor de lokale werkgelegenheid. De zorgsector groeide bovendien sterk met 8% in 2022, waarmee sprake is van een inhaalslag ten opzichte van het landelijk gemiddelde en de afgelopen jaren. De zorgsector is maatschappelijk van belang. We willen allemaal zeker zijn van passende en betaalbare zorg. In combinatie met de toenemende vraag naar zorg en het personeelstekort is de geringe banengroei in Hilversum over de afgelopen jaren een slecht teken. Om dit tijt te keren, werken we samen met verschillende partijen. Met elkaar zetten we ons onder meer in voor preventie en gezondheid, nog meer verbinding en samenwerking, een betere aansluiting van het onderwijs en de arbeidsmarkt, ruimte voor zorg, gezondheid en sport, en innovatie.

Het beeld van onze lokale economie, die onder andere uit deze monitor Economie naar voren komt, geeft voldoende aanleiding om aan de slag te gaan met een integrale economische visie en beleid. Hierin vragen we meer aandacht voor circulaire economie. Deze economische visie is een uitwerking van het [Economisch Perspectief 2040](#) die als bouwsteen voor de Omgevingsvisie op 21 april 2021 door uw gemeenteraad is vastgesteld. In het eerste kwartaal van 2024 komen we met een startnotitie hiervoor. We wensen u veel leesplezier met de monitor Economie 2023.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

mr. C.P. Torres Barrera

dr. ir. G.M. van den Top

MONITOR ECONOMIE 2023

INHOUD

	Samenvatting	3
	Inleiding	5
	Werkgelegenheid	7
	Werkgelegenheid per sector	9
	Zelfstandigen zonder personeel	10
	Arbeidsmarkt	11
	Banen t.o.v. beroepsbevolking	11
	Werkloosheidspercentage	12
	WW-uitkering	13
	Pendelstromen (woon-werkverkeer)	13
	Bedrijvendynamiek	15
	Groei van aantal bedrijven, vooral zzp'ers en mkb	15
	Groei per sector	16
	Nieuwe en vertrekkende bedrijven	17
	Werklocaties	19
	Aanbod bedrijventerreinen	21
	Kantorenmarkt	22
	Dalende trend kantorenleegstand	23
	Winkelmarkt	23
	Zorgsector	26
	Inleiding	26
	Trends en ontwikkelingen	27
	Sectoranalyse	28
	Arbeidsmarkt	34
	Samenwerking in de regio	35
	Innovatie in de zorg	37
	Onze inzet voor de zorgsector samengevat	39
	Bijlage	40
	Begrippenlijst	40

SAMENVATTING

Hilversum is een fijne stad om in te werken. Dat moet zo blijven. De afgelopen jaren hebben we daar dan ook in geïnvesteerd. Het aantal banen stijgt de afgelopen vijf jaar, de werkloosheid is gedaald, er staan minder kantoren en winkels leeg, op werklocaties zijn positieve ontwikkelingen gaande en het actief stimuleren van werkgelegenheid en bedrijvigheid in de stad werpt zijn vruchten af.

Banengroei

Het gaat goed met de banengroei in Hilversum. Het groeitempo van Hilversum ligt sinds 2021 net iets boven het landelijk gemiddelde, dat eveneens een stijgende lijn laat zien. Nederland kende vorig jaar zelfs een historisch sterke banengroei. In 2022 telde Hilversum 49.900 banen; een stijging van 3,1% ten opzichte van 2021. Vooral de zorgsector groeide met 8% flink. De totale banengroei is goed nieuws, want als we naar de afgelopen 10 jaar kijken, dan loopt het groeitempo van Hilversum nog steeds achter bij Nederland en Gooi en Vechtstreek. In combinatie met de druk op de beschikbare ruimte is het noodzaak om te blijven inzetten op een gunstig economisch vestigingsklimaat.

Minder werkloosheid

Het werkloosheidspercentage in Hilversum is de afgelopen jaren gedaald en ligt nu op 3,4%. Dat is een positieve trend, die strookt met de landelijke lijn. Om deze gunstige daling vast te houden, zetten we ons in om de arbeidsmarkt, het onderwijs en de beroepsbevolking beter op elkaar te laten aansluiten.

Betere aansluiting

Het bieden van voldoende werkgelegenheid voor inwoners blijft een belangrijk aandachtspunt. Ook werken we er in alle sectoren aan om het bestaande aanbod van praktijkgeschoold werk beter te laten aansluiten op onze beroepsbevolking. Werken aan werkgelegenheid in Hilversum is hard nodig, want slechts 35% van de werkende inwoners heeft een baan in de eigen gemeente. Dit cijfer ligt ver onder het gemiddelde van 46% voor centrumgemeenten en wijst op een mismatch op de arbeidsmarkt. Het woon-werkverkeer is al jaren in disbalans, waarbij de uitgaande pendel de laatste jaren zelfs stijgt en de inkomende pendel na jarenlange groei daalt. Daarnaast werken we met Hilversumse bedrijven aan mobiliteitsmanagement. Zo is het mogelijk om het woon-werkverkeer in de stad te verminderen door alternatief vervoer en hybride werken te stimuleren.

Daling kantorenleegstand

Het aantal vestigingen in Hilversum is gegroeid. Die groei is grotendeels te danken aan zzp'ers. In 2022 stond 68% van de Hilversumse bedrijven als zzp'er geregistreerd. Deze ontwikkeling is ook landelijk te zien. Van alle banen in de stad bevindt twee derde zich op gemengde werklocaties. De behoefte aan kantoor- en bedrijfslocaties is groot, terwijl de ruimte hiervoor zeer beperkt beschikbaar is. De kantorenleegstand is de afgelopen jaren dan ook gedaald. De courante kantorenleegstand ligt met 4% ruim onder de norm voor courante frictieleegstand van 8%. In 2022 is er weer een substantieel deel van het kantorenaanbod verdwenen vanwege omzetting naar andere functies, zoals wonen. Tussen de 3% en 6% van de kantorenvorraad is onttrokken en dat is substantieel meer dan in 2021. Dit is vooral in deze markt een zorgelijke ontwikkeling die een remmende ontwikkeling op de economische groei kan veroorzaken. De sleutel zit aan de fysieke kant: de beschikbaarheid van passende ruimte voor werkgelegenheid op zowel bedrijventerreinen, kantoorlocaties en gemengde werklocaties.

Werken aan werklocaties

Om de ontwikkeling van de economie in Hilversum voort te zetten, gaan we werklocaties herstructureren/intensiveren en voegen we werkfuncties toe aan gemengde locaties. Dit is noodzakelijk in deze krappe markt. Daarbij dient de basis op orde te zijn: toekomstbestendige werklocaties zijn groen, goed bereikbaar, duurzaam, veilig en aantrekkelijk voor werknemers en bedrijven. Concreet gaan we hiervoor aan de slag met gebiedsagenda's voor de werklocaties in Zuidwest, het centrum en het Media Park inclusief campusontwikkeling. Verduurzaming is daarbij een belangrijk aandachtspunt. De gebiedsontwikkeling van het Arenapark is in volle gang. Dit is straks dé internationaal aantrekkelijke kantoorlocatie, met ruimte voor wonen en sport. Ontwikkelingen zijn ook gaande in het Stationsgebied. Hier is in de toekomst meer plek voor kantoren en creatieve bedrijven. Het centrum, Crailo en de wijken bieden ook kansen voor werken, functie-menging blijven we stimuleren.

Toekomstbestendig centrum

In Hilversum staan steeds minder winkels leeg, ook in het centrum. In de andere winkelgebieden is sprake van lage tot geen leegstand. Dit is goed nieuws, al blijft het centrum in de komende jaren kwetsbaar vanwege het hoge risico op oplopende leegstand. Met de gebiedsagenda Centrum werken we aan een compact en toekomstbestendig centrum. De ontwikkeling van de Kerkbrink – met de komst van de bibliotheek – is daarbij een mooie impuls. Ook gaan we aan de slag met winkelstraat de Gijsbrecht. Voetgangers krijgen hier de ruimte, er komt extra groen, en we creëren meer plekken om te verblijven en te ontmoeten.

Zorgsector groeit

Hilversum heeft een duidelijke diensteneconomie. De drie grootste sectoren zijn media & ICT, zorg en groot- en detailhandel. Gezondheids- en welzijnszorg is met ruim 7.000 banen de derde sector in Hilversum. De zorgsector groeide bovendien sterk met 8% in 2022, waarmee sprake is van een inhaalslag ten opzichte van het landelijk gemiddelde en de afgelopen jaren. De zorgsector is maatschappelijk van belang. Iedereen wil zeker zijn van passende en betaalbare zorg. De geringe groei in Hilversum de afgelopen jaren is een slecht teken, zeker in combinatie met de toenemende vraag naar zorg en het personeelstekort. Dit tij willen we keren en dat doen we op de volgende manier:

- Gezamenlijk samen met zorgpartijen en stakeholders voorkomen van zwaardere zorg door preventie en gezondheid in de wijk.
- Verschillende partijen in de zorgsector met elkaar blijven verbinden en bestaande samenwerkingen versterken.
- Inzet op betere aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs, talentontwikkeling en projecten om personeelstekorten tegen te gaan via diverse samenwerkingen in de regio.
- Meer ruimte voor zorg, gezondheid en sport op Arenapark/Sportpark, Zonnestraal en Monnikenberg.
- Innovatie stimuleren via ROM Utrecht Region, EBU, MRA, AEB en Gezond Gooi en regionale projecten zoals Health Innovation School Utrecht.

INLEIDING

De Monitor Economie geeft één keer per jaar inzicht in een aantal economische kerngegevens. Samen geven die een beeld van de stand van de economie in Hilversum. In deze monitor kijken we naar de ontwikkelingen van het aantal banen en vestigingen, de beschikbaarheid van ruimte voor werken en het arbeidsaanbod. Zo vraagt een gezonde en vitale economie om dynamiek; er moet ruimte zijn voor de verplaatsing en groei van bedrijven in en naar Hilversum. Ook is het aanbod van arbeidskrachten met de juiste vaardigheden belangrijk. De monitor zoomt ieder jaar in op een thema, dit keer is dat de zorgsector. Zorg is de derde sector van Hilversum. De sector heeft een maatschappelijke impact en is belangrijk voor de lokale werkgelegenheid. Deze analyse geeft een beeld van de zorgsector met daarbij de uitdagingen, samenwerkingen en onze inzet voor de zorg. Het tekort aan personeel geldt als een van de grotere uitdagingen voor de zorg en de samenleving.

Een aantrekkelijke stad ontstaat door een goede balans tussen wonen, werken en voorzieningen. Lokale bedrijven en organisaties vervullen daarin een cruciale rol. Bovendien dragen zij bij aan het bruisende karakter van de stad. Ook zijn ze betrokken bij belangrijke maatschappelijke vraagstukken zoals de energietransitie, duurzame mobiliteit en het bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt.

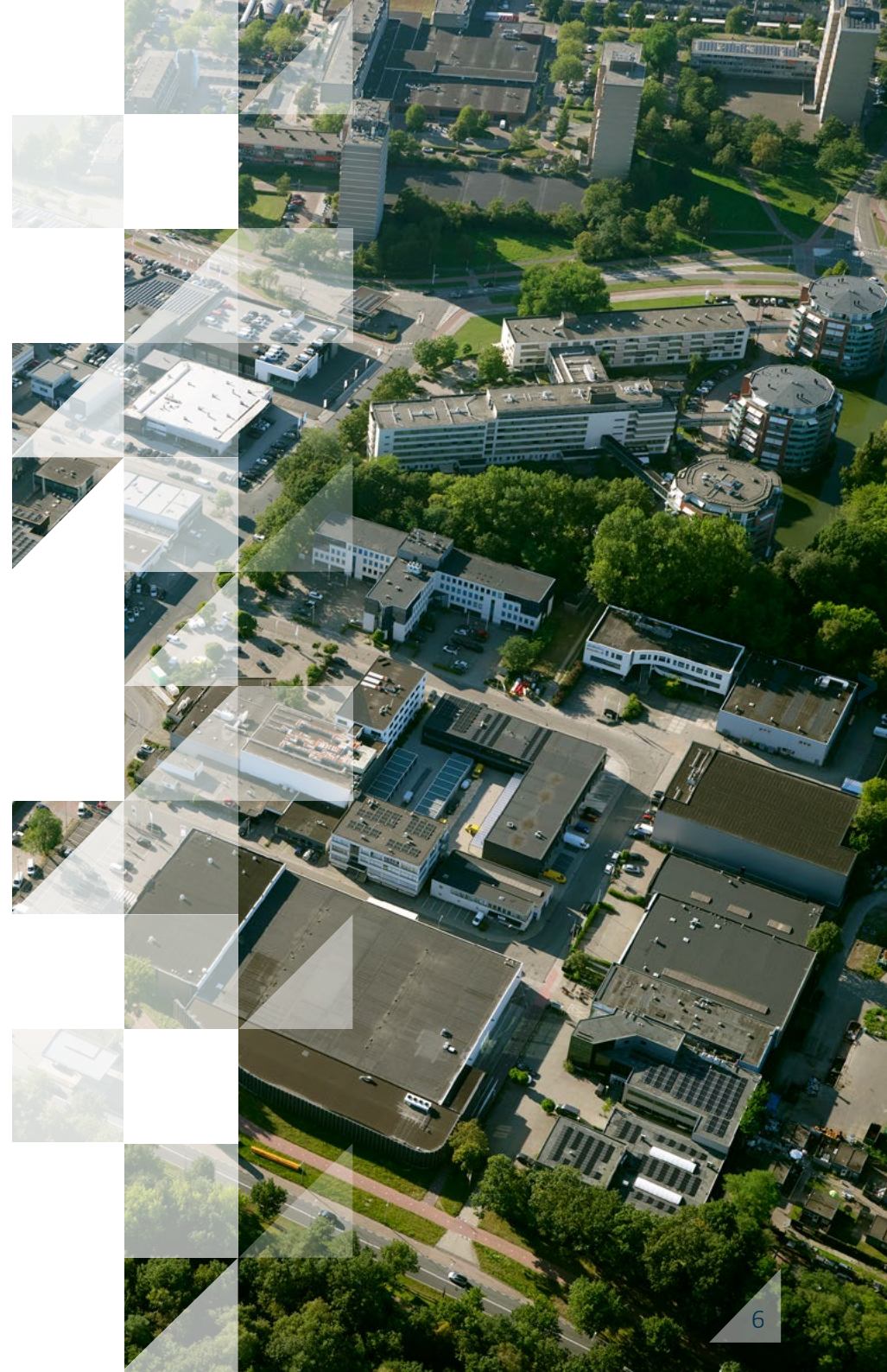
In deze monitor presenteren we ook de inzet van gemeente Hilversum. Voor de leesbaarheid geven we dit in blauwe tekstkaders aan.

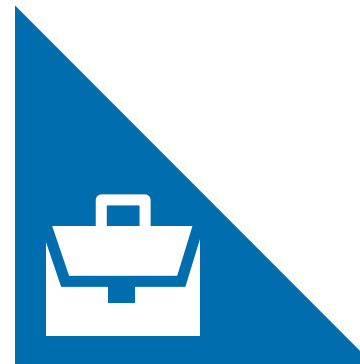
De Monitor Economie laat zien dat het de afgelopen jaren goed is gegaan met Hilversum. Tegelijkertijd heeft Hilversum ook te maken met uitdagingen. Een daarvan is de schaarse ruimte. Dit heeft effect op de werkgelegenheid en op functies als wonen. Daarnaast krijgt de stad de komende jaren te maken met vergrijzing en een afnemende beroepsbevolking. Hierdoor ontstaat een nog groter tekort aan arbeidskrachten. Tegelijkertijd zien we dat Hilversum de afgelopen jaren een aantrekkelijke locatie is voor bedrijven. Samen met ondernemers en andere stakeholders zoals de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en ROM Utrecht Region werken we aan het versterken van deze propositie, en het aantrekken én behouden van bedrijven.

Onze inzet: weerbaarheid en flexibiliteit van onze economie, met ruimte voor werken en talentontwikkeling

Het weerbaar en flexibel houden van onze economie vraagt om ruimte voor werken, weerbaarheid voor bedrijven en werknemers, en talentontwikkeling. We nemen regie op het versterken van de weerbaarheid en robuustheid van onze lokale economie, zodat deze minder vatbaar is voor toekomstige schokken.

Dit is in grote lijnen de inzet van gemeente Hilversum voor economie. In deze monitor Economie presenteren we de nadere invulling van deze grote lijn en de specifieke inzet per onderwerp.

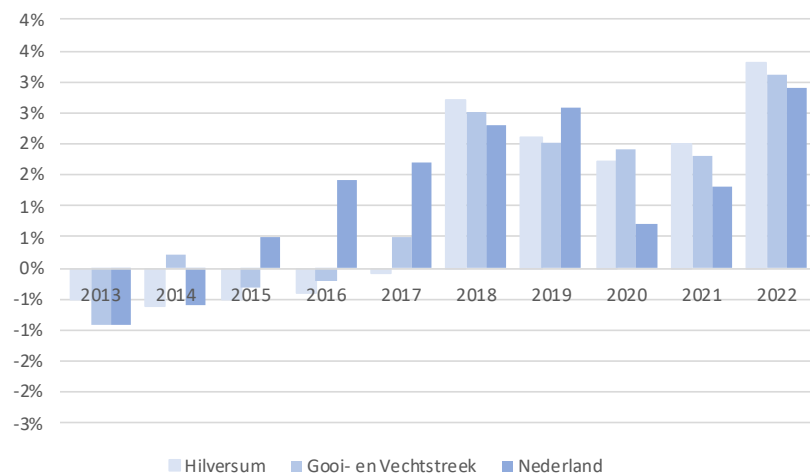
WERKGELEGENHEID

Sterkste banengroei in afgelopen jaar

Het gaat goed met de werkgelegenheid in Hilversum. Sinds 2018 is Hilversum in staat om een groeitempo te realiseren dat boven het landelijk gemiddelde ligt. Landelijk zien we het afgelopen jaar een historisch sterke banengroei. Hilversum maakt dezelfde ontwikkeling mee; de banengroei ligt hier zelfs iets hoger dan het landelijke en regionale gemiddelde. In 2022 telde Hilversum 49.900 banen, 3,1% meer dan in het voorgaande jaar¹.

¹ Hierbij moet worden opgemerkt dat de cijfers van vorig jaar zijn gecorrigeerd na de vorige editie van de monitor Economie.

Ontwikkeling banen jaar op jaar

Bron: LISA, 2023

Hoewel de banengroei in Hilversum de afgelopen vijf jaar relatief sterk stijgt, ligt deze groei over de afgelopen tien jaar nog onder het landelijke gemiddelde. Een gebrek aan ruimte is hiervoor een verklaring. De afgelopen jaren is veel in de Hilversumse werkgelegenheid geïnvesteerd en met succes. Werken aan een gunstig economisch vestigingsklimaat blijft noodzakelijk, vanwege de lage groei over een langere periode en de druk op de ruimte. Urgentie is er ook omdat het UWV verwacht dat het aantal banen in de regio Gooi en Vechtstreek in 2023 stagneert en in 2024 zal krimpen². Uit deze analyse blijkt dat daling vooral wordt verwacht in de bouw, industrie en financiële dienstverlening, terwijl het aantal banen in de ICT en zorg & welzijn nog wel groeit.

² Bron: Regio in Beeld Gooi en Vechtstreek, UWV, 31 oktober 2023

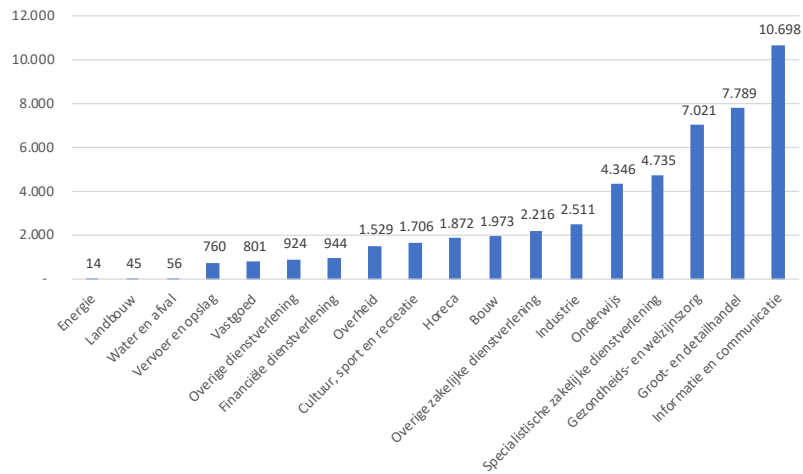
Vestigingsklimaat: structureel ruimtegebrek voor bedrijven zorgt voor gemiste kansen voor banengroei

In de Economische monitor regio Utrecht (2022) vergeleek adviesbureau Ecorys de drijvende krachten achter de banengroei van Gooi en Vechtstreek met Utrechtse regio's op basis van een zogeheten shift-and-share-analyse. Hieruit blijkt dat het structurele tekort aan ruimte voor bedrijvigheid in Hilversum een remmende werking heeft op de economische vitaliteit. Daardoor kunnen bedrijven zich niet vestigen in Hilversum en hebben bestaande bedrijven geen ruimte om uit te breiden. Ecorys schatte eerder in dat Hilversum hierdoor in de afgelopen tien jaar ongeveer 4.600 tot 9.700 nieuwe banen is misgelopen (bron: Economisch perspectief 2040, Ecorys, 2021).

Werkgelegenheid per sector

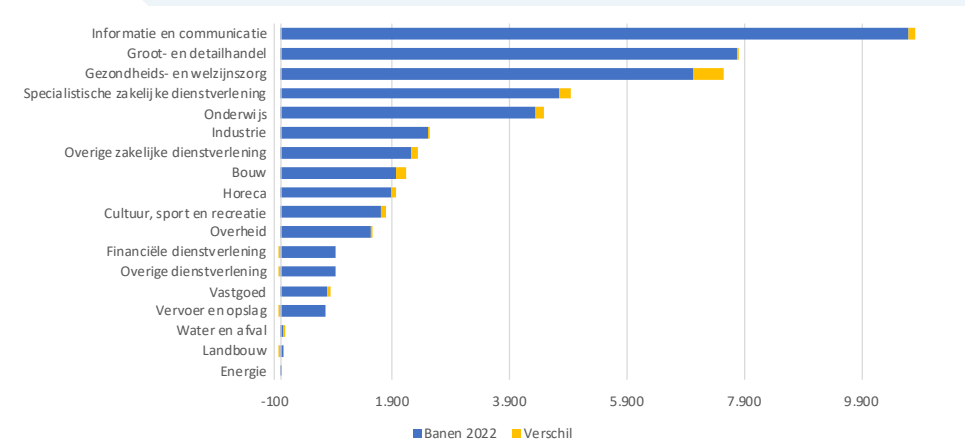
De grootste drie sectoren in de Hilversumse economie zijn al jaren media & ICT (bestaande uit de bedrijfsklassen Informatie en Communicatie, en een deel Specialistische Zakelijke diensten), groot- en detailhandel en gezondheids- en welzijnszorg. Hilversum heeft daarmee duidelijk een profiel als diensteneconomie. De sector gezondheid- en welzijnszorg kende in 2022 een opvallende groei van 8% (+541 banen). Daarnaast groeiden de bouwsector met 9% (+156 banen) en de overige specialistische dienstverlening met 5% (+208 banen) flink.

Banen per sector in 2022

Bron: LISA, 2023

Banen 2022 t.o.v. 2021

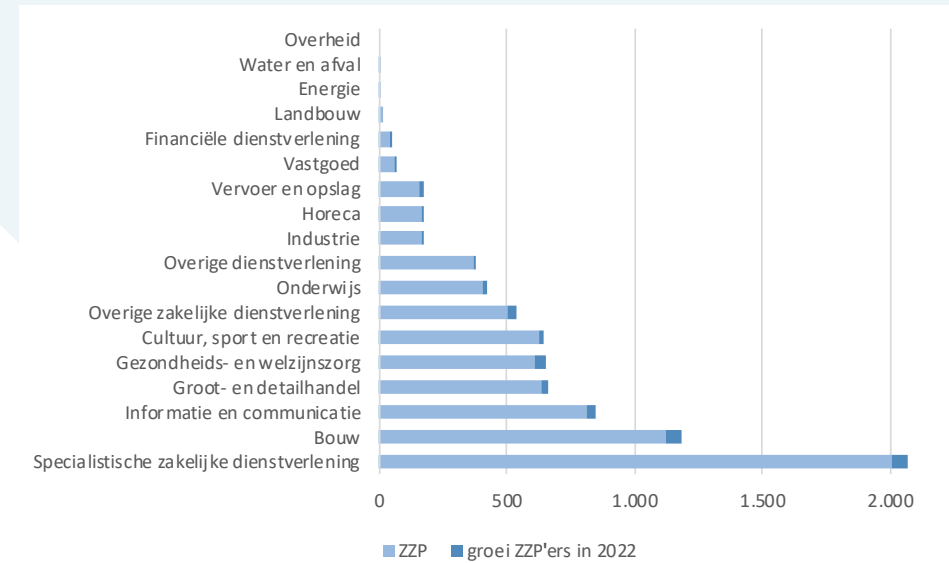
Bron: LISA, 2023

Zelfstandigen zonder personeel

De groei van het aantal vestigingen in Hilversum komt vooral door een stijging in het aantal zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers). Deze ontwikkeling zien we ook landelijk. In 2022 was 68% van de Hilversumse bedrijven een zzp'er, in 2021 was dit 63%. Deze zzp'ers zijn vooral dominant in de bouw. Ook in de specialis- tische zakelijke dienstverlening, de overige dienstverlening en de cultuursector zijn veel zzp'ers werkzaam. Hoewel het percentage zzp'ers in de zorg nog relatief laag ligt, nam dit aantal in absolute zin (+43) wel flink toe in vergelijking met de groei van zzp'ers in andere sectoren.

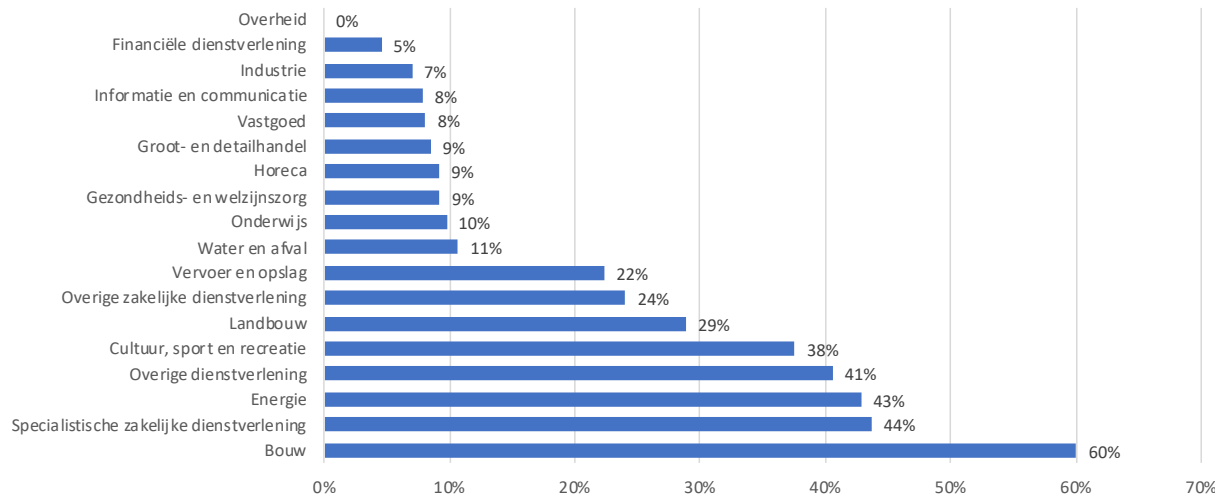
Kijken we naar het aantal zzp'ers in relatie tot het aantal banen in Hilversum, dan springt de bouw eruit met 60%. Ook zakelijke dienstverlening, energie (een klei- ne sector), overige dienstverlening en cultuur, sport en recreatie zijn sectoren met relatief veel zzp'ers. Overigens wil dit niet zeggen dat deze zzp'ers (alleen maar) in Hilversum werkzaam zijn.

Zzp'ers per sector in 2022

Bron: LISA, 2023

Aandeel zzp'ers van totaal aantal banen

Bron: LISA, 2023

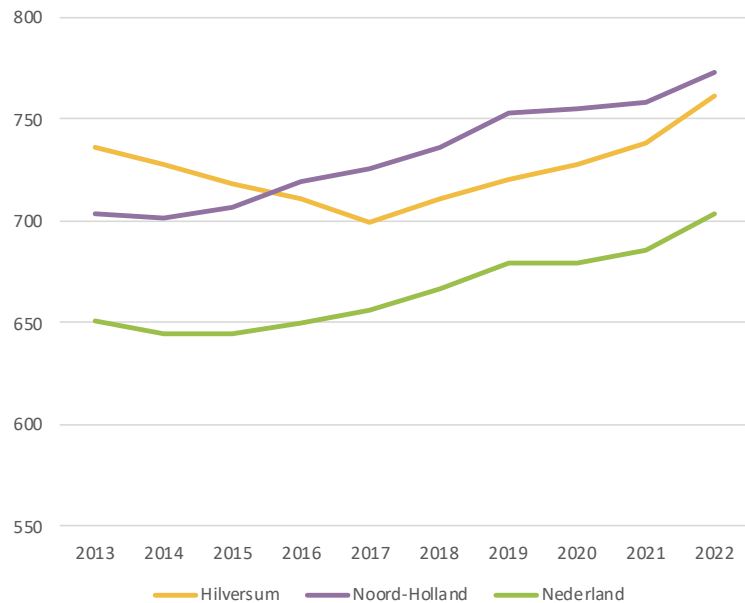

ARBEIDSMARKT

Banen t.o.v. beroepsbevolking

De beroepsbevolking – het aantal werkenden en werkzoekenden zonder baan tussen 15 en 75 jaar – bestaat in Hilversum uit 52.000 inwoners. In 2022 was de verhouding tussen banen en beroepsbevolking in Hilversum 0,76. Dit betekent dat er in Hilversum per 1.000 inwoners die tot de beroepsbevolking horen (inwoners tussen de 15 en 75 jaar) 762 banen zijn. Deze verhouding laat sinds 2017 een stijgende trend zien en is inmiddels bijna gelijk aan het niveau van de provincie Noord-Holland. In zowel het provinciale als het nationale gemiddelde worden echter ook rurale gebieden meegeteld. Voor een centrumgemeente binnen de Randstad is een verhouding tussen de 0,9 en 1,0 een meer wenselijke balans. Dit past ook bij de ambitie van de regio Gooi en Vechtstreek om zowel een woon- als een werkregio te zijn. Door vergrijzing wordt de beroepsbevolking relatief kleiner ten opzichte van de niet-beroepsbevolking. Dit betekent dat een hogere balans tussen banen en beroepsbevolking lastiger wordt en er extra aandacht voor banengroei moet zijn. We zetten daarbij in op een mix van zowel banen voor praktijkgeschoolden als theoretisch geschoolden.

Ontwikkeling aantal banen per 1.000 potentiële beroepsbevolking

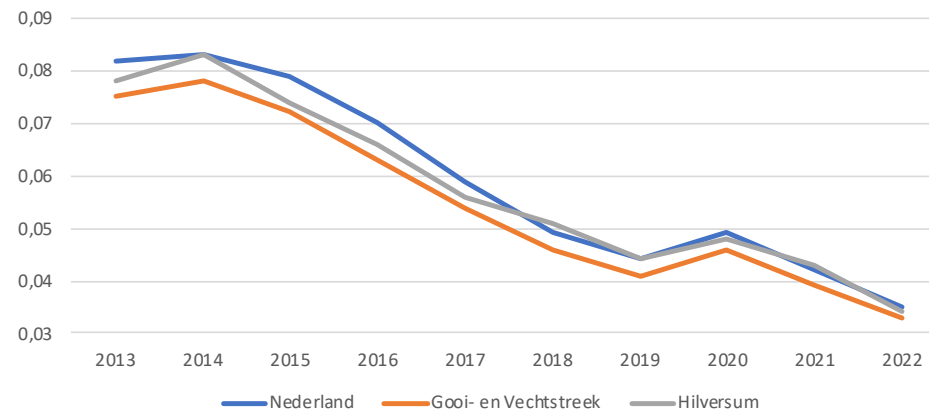

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek, LISA – bewerking ABF Research

Werkloosheidspercentage

De werkloosheid daalt. In 2022 was 3,4% van de Hilversumse beroepsbevolking werkloos. Het werkloosheidspercentage kent al meerdere jaren een dalende trend. Dit is in lijn met de regionale (3,4%) en landelijke (3,5%) tendens, uitgezonderd een kleine stijging in het coronajaar 2020.

Werkloosheidspercentage

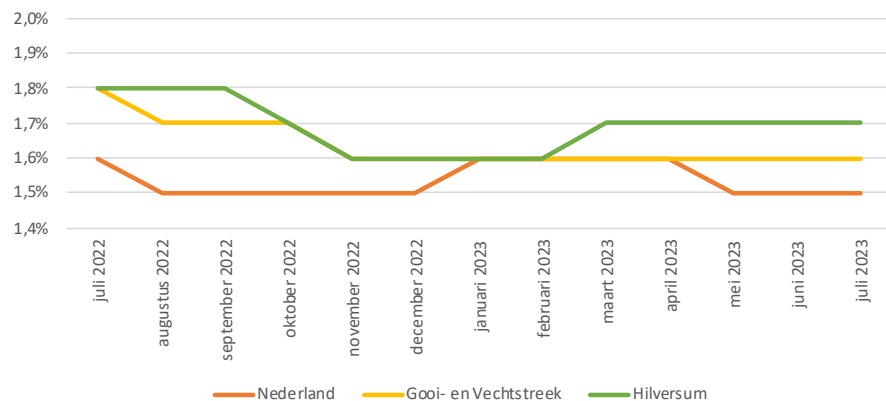

Bron: UWV, 2023

WW-uitkering

Een deel van de werkloze inwoners ontvangt een WW-uitkering. Het aandeel WW-uitkeringen liet in 2022 een licht dalende trend zien, dit is mede veroorzaakt door de krapte op de arbeidsmarkt. In het afgelopen jaar lijkt dit percentage gestabiliseerd.

Aandeel WW-uitkeringen van beroepsbevolking

Bron: Arbeidsmarkt in zicht, 2023

Onze inzet: verbetering van de aansluiting arbeidsmarkt, onderwijs en beroepsbevolking.

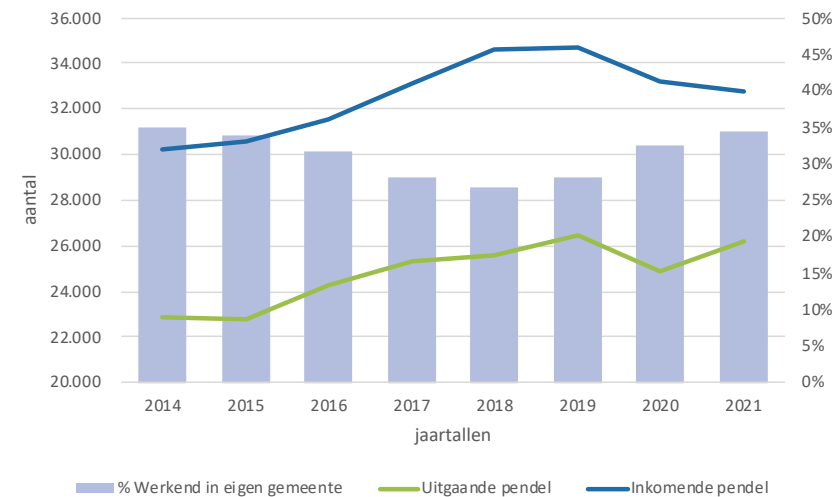
We werken eraan om de arbeidsmarkt, het onderwijs en de beroepsbevolking beter op elkaar te laten aansluiten. Het opleiden van talent, waarbij een leven lang ontwikkelen centraal staat, is hierbij belangrijk. Wij zetten hierbij in op de gezamenlijke aanpak die het Rijk voor ogen heeft. Dit doen we samen met onderwijsinstellingen, werkgeversvertegenwoordigers en het UWV.

Pendelstromen (woon-werkverkeer)

Het woon-werkverkeer is een uitdaging voor Hilversum. In 2021 vond slechts 35% van de werkende inwoners een baan in de eigen gemeente. Hoewel hier sinds 2018 een stijgende lijn in zit, ligt dit flink onder het landelijk gemiddelde voor centrumgemeenten van 46%. Dit wijst op een mismatch op de Hilversumse arbeidsmarkt. Het woon-werkverkeer veroorzaakt mobiliteitsdruk. Daarnaast werken 26.200 Hilversummers in een andere gemeente. Deze uitgaande pendel laat, op een kleine dip tijdens het coronajaar na, een stijgende trend zien. De grootste groepen uitgaande arbeidskrachten werken in Amsterdam, Utrecht en de omliggende gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek.

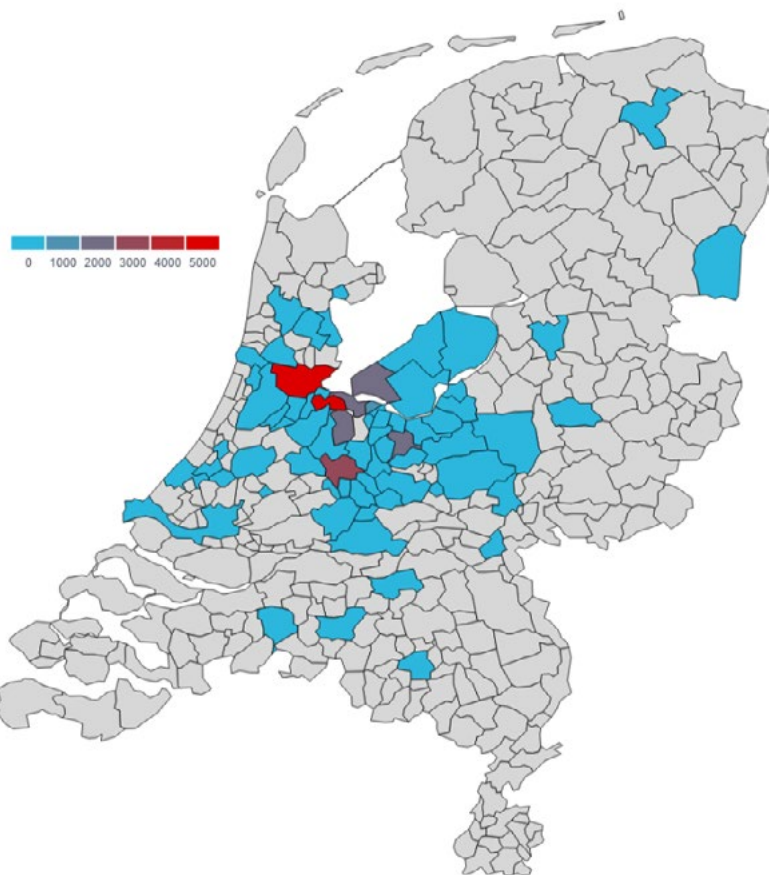
Tegelijkertijd telt Hilversum 32.800 personen die hier werken, maar in een andere gemeente wonen. De grootste groepen zijn hierbij afkomstig uit Amsterdam, Utrecht, Almere en de omliggende gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek. Deze inkomende pendel is na een jarenlange groei sinds 2019 aan het dalen.

Ontwikkeling pendelstromen

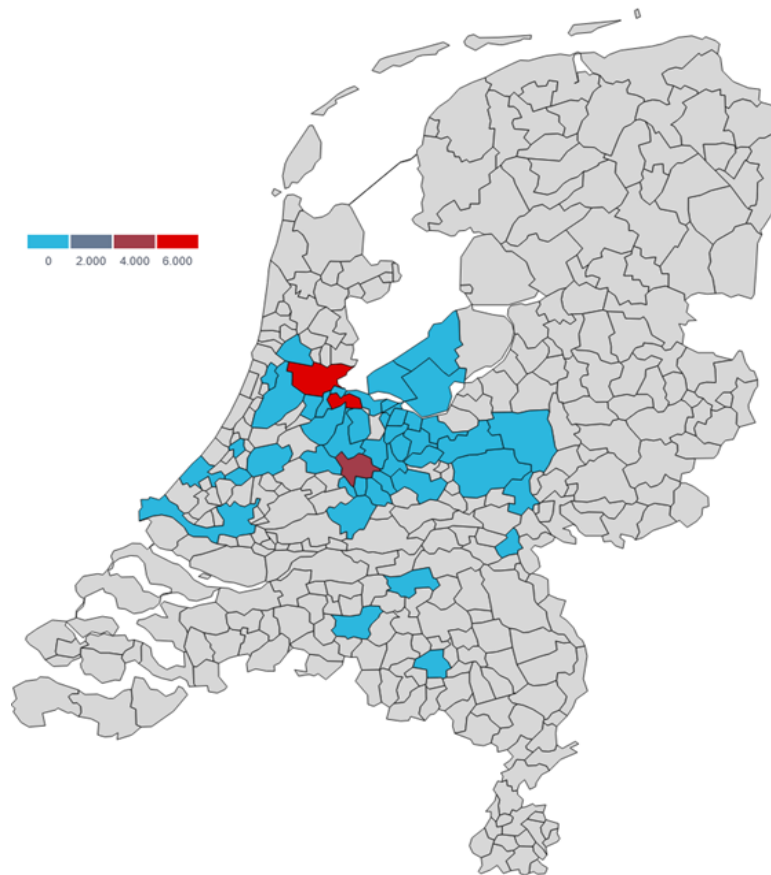

Bron: Arbeidsmarkt in zicht, 2023

Inkomende pendel

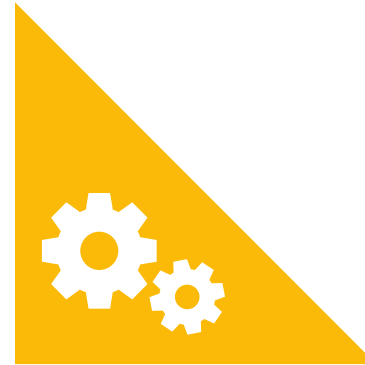
Uitgaande pendel

Bron: Arbeidsmarkt in zicht 2023

Onze inzet: samen met bedrijven verkleinen van de pendel

Mede via de inspanning van onze relatiemanagers werken we aan voldoende passende werkgelegenheid voor onze inwoners. Het gaat daarbij ook om het aantrekkelijk houden van de eigen stad als vestigingslocatie voor bedrijven. We zetten in op mobiliteitsmanagement door en voor bedrijven. We voeren hierover gesprekken met bedrijven, dit is een actie vanuit het mobiliteitsplan 2024. Door het stimuleren van alternatief vervoer en hybride werken wordt het aantal verkeersbewegingen door woon-werkverkeer in de stad verminderd. We gaan hierbij ook gebiedsgericht te werk, bijvoorbeeld voor het Arenapark en Media Park.

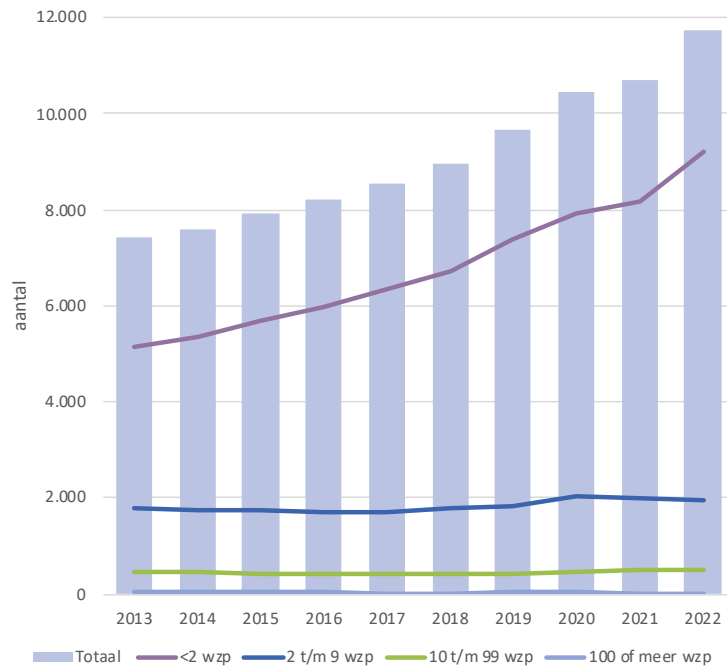
BEDRIJVENDYNAMIEK

Groei van aantal bedrijven, vooral zzp'ers en mkb

In 2022 telde Hilversum 11.738 bedrijven, dat is een toename van 10% (1.039 bedrijven) ten opzichte van het voorgaande jaar³. Deze stijging komt vooral door een toename van het aantal vestigingen met minder dan tien werknemers (werkzame personen, WZP). De categorie grotere bedrijven bestaan met name uit mediabedrijven, Nike, zorg- en onderwijsinstellingen en zakelijke dienstverleners.

³ Hierbij moet vermeld worden dat de data over het aantal bedrijven in de gemeente in 2021 is gecorrigeerd van 10.710 naar 10.699.

Aantal bedrijven naar grootteklasse

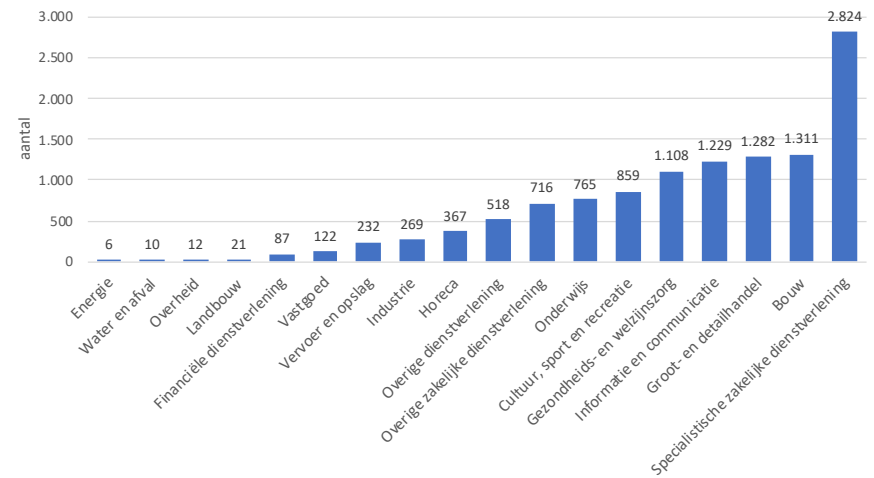

Bron: LISA, 2023

Groei per sector

In alle sectoren was er sprake van groei van het aantal vestigingen, met uitzondering van de toch al kleine landbouwsector. De sector met het grootste aantal vestigingen in Hilversum is de specialistische zakelijke dienstverlening, en deze groeit ook sterk (+193 in 2022). De mediasector valt deels onder deze noemer. De specialistische zakelijke dienstverlening bestaat vooral uit kleine en middelgrote bedrijven. Daarnaast zijn de bouw (+132), detailhandel (+35), ICT (+91) en zorg (+177) grote sectoren in Hilversum, met meer dan 1.000 vestigingen. Kleinere sectoren die over 2022 een aanzienlijke groei in het aantal vestigingen kenden, zijn de overige zakelijke dienstverlening (+91) en cultuur, sport en recreatie (+76).

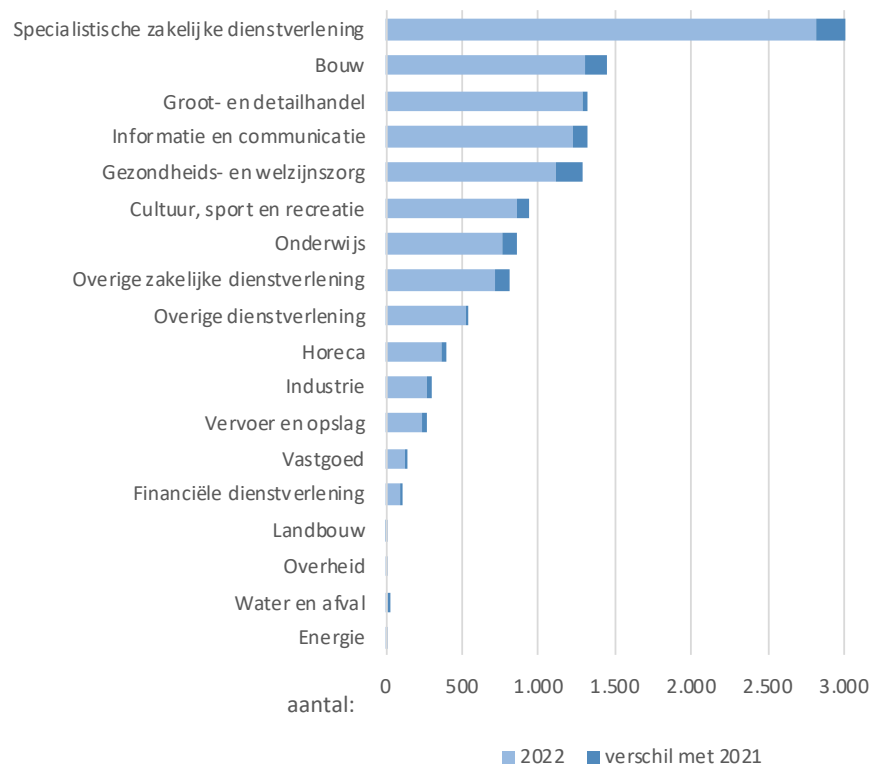
Aantal vestigingen in 2022

Bron: LISA, 2023

Aantal bedrijven 2022 t.o.v. 2021

Bron: LISA, 2023

Onze inzet: innovatie en samenwerking binnen en tussen media en ICT en onderwijs

De mediasector is al jarenlang een belangrijk cluster voor Hilversum. Ook het ICT cluster is een grote sector in Hilversum. De mediasector is sterk aan veranderingen onderhevig. Nieuwe subsectoren als ed-tech, e-sports en gaming komen op. We zetten in op het versterken van het mediacuster door aansluiting te zoeken bij deze nieuwe ontwikkelingen. Dit doen we onder meer door het stimuleren van samenwerkingsverbanden binnen deze clusters en met relevante kennisinstellingen. Naast de inzet op de sterke sectoren media en ICT, willen we ons economische profiel robuuster, diverser en wendbaarder krijgen. Daarom zetten we naast media ook in op de sector zorg en op praktijkgeschoold werk in alle sectoren.

Nieuwe en vertrekkende bedrijven

Hilversum is een aantrekkelijke stad voor bedrijven, met veel groen, een centrale ligging, mooie architectuur, de aanwezigheid van de media en veel bedrijvigheid. Het afgelopen jaar hebben we weer een aantal nieuwkomers verwelkomd, zowel op het Media Park als elders in de stad. Hieronder staat een selectie van de vele bedrijven die Hilversum rijk is:

Mediabedrijven

Het Hilversumse Media Park blijft groeien als het centrum van Nederlandse mediabedrijven. Een van de nieuwkomers dit jaar is WeKnow, een bedrijf dat gespecialiseerd is in het ontwerpen, bouwen en beheren van digitale producten, platformen en diensten voor merken, mediabureaus en content producenten. Ook het mediabedrijf Audiokinetic is in Hilversum geland. Dit is een leverancier van een cross-platform met audio-oplossingen voor interactieve media en gaming. Audiokinetic heeft een belangrijke rol in audioproductie voor entertainment op locatie voor onder meer de auto-industrie, consumentenelektronica en simulatie.

Arenapark

In 2023 heeft CPI (Connecting People with Impact) zich op het Arenapark gevestigd. Dit bedrijf – gespecialiseerd in transformatieadvies – biedt klanten expertise op gebieden als risicobeheer, financiën, governance en compliance. Ook DPA, een bedrijf actief in detachering, is sinds dit jaar op het Arenapark te vinden.

Centrum

Enkele nieuwkomers zijn kledingwinkel CottonClub en fastfoodrestaurant Fat Phill's. In het centrum van Hilversum komen in 2023 diverse nieuwe (food)ketens. Recent is restaurant Loetje geopend.

Bedrijventerreinen Zuidwest

De bedrijventerreinen (Kerkelanden, Zeverijnstraat en Havenkwartier) in Hilversum Zuidwest blijven ook in beweging. Een aantal sportscholen en sportvoorzieningen heeft zich nieuw gevestigd, waaronder Boulderhal Monk, Fitness de-

livery en Feel Good Fitness Factory. Daarnaast vestigde gamebedrijf Yellowspot, maker van de onlangs wereldwijd gelanceerde Game Bomb Rush Cyberfunk, zich in Zuidwest. Eveneens nieuw in Zuidwest zijn twee groothandels in farmaceutische producten: Hygienix BioAntimicrobials bv en Eurocept bv Hygienix BioAntimicrobials bv.

Vertrek van enkele bedrijven

Helaas zijn er ook bedrijven uit Hilversum vertrokken. Het distributiecentrum van Hunkemöller heeft de stad verlaten. En platenlabel Spinnin' Records, dat muziek heeft uitgegeven van wereldberoemde artiesten zoals Afrojack, Martin Garrix en Tiësto, besloot om de Mediastad te verruilen voor Amsterdam. Spinnin' Records was maar liefst 21 jaar in Hilversum gevestigd en heeft bijgedragen aan de muzikale erfenis van de stad.

Onze inzet: hulp aan ondernemers en samenwerking voor een beter vestigingsklimaat

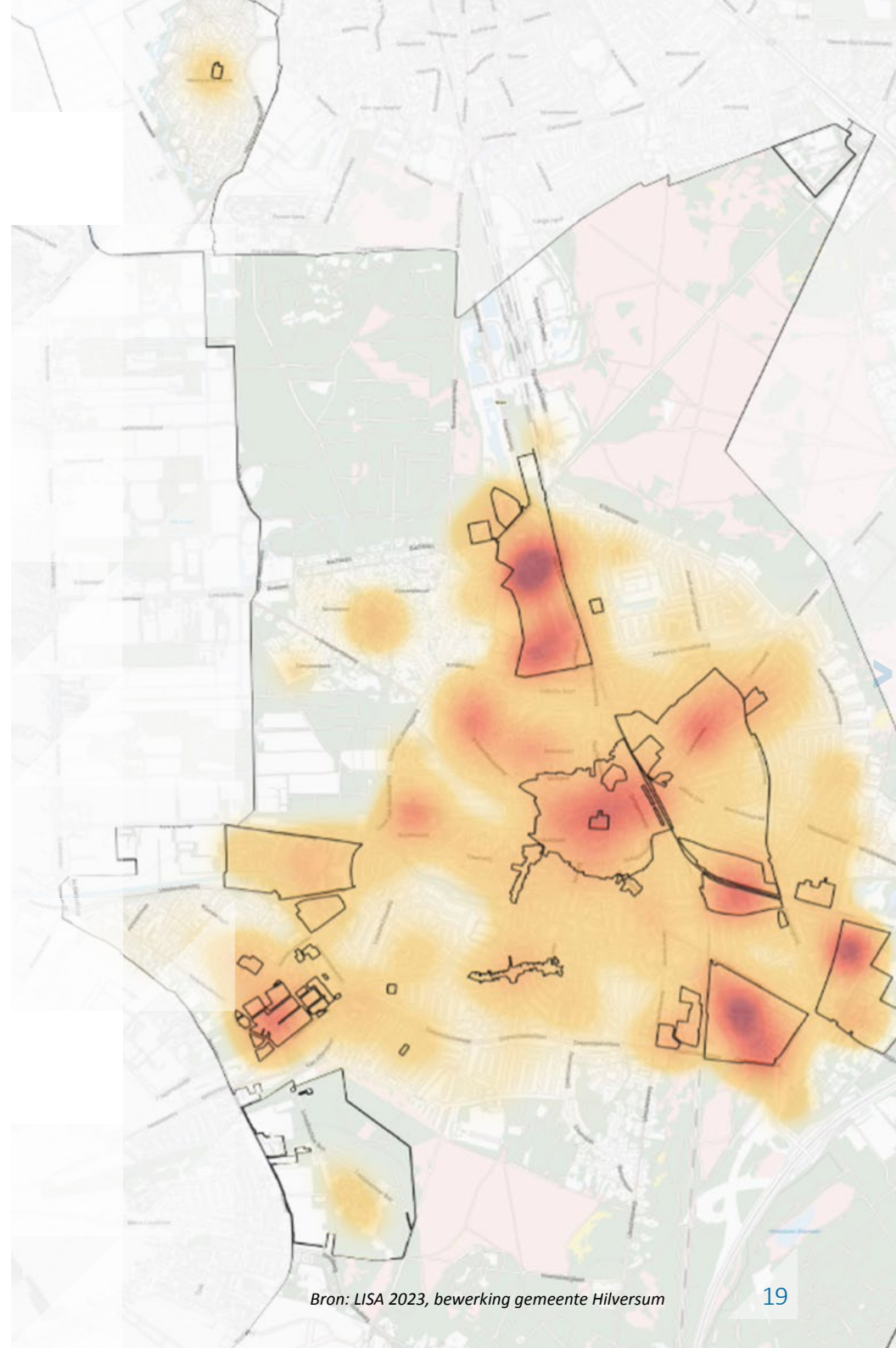
Onze relatiemanagers fungeren als vraagbaak en eerste aanspreekpunt voor bedrijven. Zij ondersteunen ondernemers bij bijvoorbeeld vragen over vestigingslocaties, het aanvragen van vergunningen en het aantrekken van talent. Ook werken we meer en meer samen aan het verbeteren van het vestigingsklimaat. Dit doen we onder meer via het platform economie en door regionale samenwerking, bijvoorbeeld binnen de ROM Region Utrecht, regio Gooi en Vechtstreek en de Metropool Regio Amsterdam (MRA).

WERKLOCATIES

Naastgelegen heatmap geeft de ruimtelijke verdeling van het aantal banen in Hilversum weer. De meeste banen zijn – zoals verwacht – te vinden op de formele werklocaties, zoals het Media Park en het Arenapark. Formele werklocaties zijn bedrijventerreinen en kantorenlocaties. Op locaties als bedrijventerreinen Kerkelanden, Zeverijnstraat en het Havenkwartier zitten meer arbeidsextensieve bedrijven, waardoor deze locaties minder rood kleuren op de kaart. Naast de formele werklocaties onderscheiden we ook gemengde werklocaties. Gemengde werklocaties zijn milieus die zich kenmerken door een mix van wonen, werken, recreatie en voorzieningen. Voorbeelden hiervan zijn het centrum en de Gijsbrecht. Ook in de wijken Boomberg en het Raadhuiskwartier zijn veel bedrijven te vinden. Definities van deze onderverdeling zijn te vinden in de bijlage.

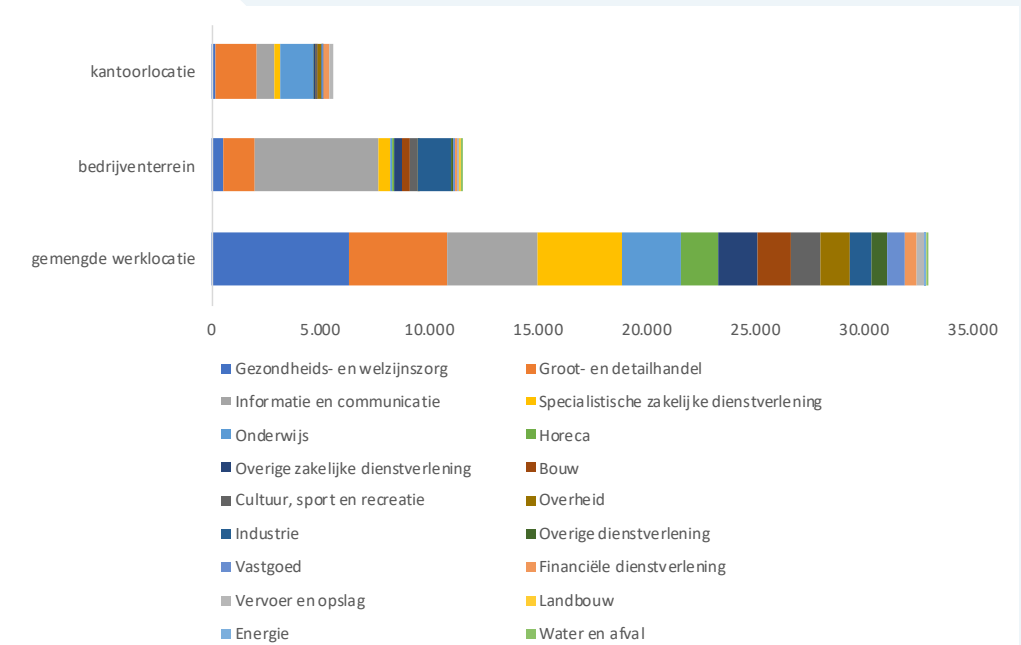
Sinds 2010 concentreren steeds meer banen zich op de formele werklocaties, maar ook het centrum (gemengde werklocatie) biedt plaats aan een aanzienlijk aantal arbeidsplaatsen.

Type werklocatie	2010	2022	Vershil 2010-2022
Gemengd	37.400	32.900	-12%
Bedrijventerrein	8.200	11.500	40%
Kantoorlocatie	3.700	5.600	52%

Bron: LISA, 2023, bewerking gemeente Hilversum

Twee derde van de werkgelegenheid in Hilversum bevindt zich op gemengde werklocaties. Dit zijn met name de sectoren groot- en detailhandel in de winkelgebieden (waaronder het centrum) en – meer verspreid over de hele bebouwde kom – gezondheids- en welzijnszorg, ICT en specialistische zakelijke dienstverlening. Op de bedrijventerreinen (23%) zoals het Media Park en Zuidwest zijn vooral clusters van bedrijven in de ICT-sector en industrie te vinden. Op kantoorlocaties (11%) zijn naast kantoren vooral bedrijven en organisaties in de groot- en detailhandel en onderwijs gevestigd. Het gaat dan bijvoorbeeld om Nike Retail en het ROC op het Arenapark.

Banen per type werklocatie

Bron: LISA, 2023

Inzet op behoud en ontwikkeling van aantrekkelijke werklocaties en versterken mediasector

Eerder zagen we al dat het gebrek aan ruimte voor werk ervoor zorgt dat de Hilversumse economie niet goed kan groeien. De sleutel zit aan de fysieke kant: de beschikbaarheid van passende ruimte voor werkgelegenheid op zowel bedrijventerreinen, kantoorlocaties als gemengde werklocaties. De bedrijventerreinen zijn daarbij beter geschikt voor bedrijven die zich vanwege geluid of geur niet te dicht bij woningen passen. Dit vraagt om een strategie met acties zoals herstructurering/intensivering op werklocaties, het toevoegen van werkfuncties op gemengde locaties en het creëren van schuifruimte op de werklocaties. Daarbij dient de basis op orde te zijn: toekomstbestendige werklocaties zijn groen, goed bereikbaar, duurzaam, veilig en aantrekkelijk voor werknemers en bedrijven.

Concreet gaan we hiervoor aan de slag met (de uitvoering van) gebiedsagenda's voor de werklocaties in **Zuidwest**, het **centrum** en het **Media Park**, waarbij verduurzaming een belangrijk aandachtspunt is. We faciliteren de verlevendiging van het Media Park tot een bruisende mediacampus. Met de gebiedsontwikkeling op het **Arenapark**, wordt deze locatie dé internationaal aantrekkelijke kantorenlocatie. We zetten in op intensivering van de kantoorfunctie en het toevoegen van woningen en sport. Ook is er straks in het Stationsgebied meer plek voor niet-woonfuncties zoals kantoren en creatieve bedrijven. En een deel van **Crailo** wordt ontwikkeld als werklocatie. Naast de kantoorlocaties Arenapark, Stationsgebied en Laapersveld zijn veel kantoorfuncties nu al in de wijken en het centrum te vinden. Voor de toekomst ziet Hilversum aanvullende kansen voor **werken in de wijken en in het centrum**. Daarbij blijven we in Hilversum kritisch kijken naar het omzetten van kantoorvilla's naar wonen.

Bedrijventerreinen

Bijna een kwart van de werkgelegenheid in Hilversum is te vinden op bedrijventerreinen. Dit zijn plekken waar relatief veel inwoners uit de eigen gemeente werken; zij hebben een korte reisafstand van woning tot werk. De bedrijven op deze locaties dragen bij aan maatschappelijke opgaven zoals de klimaattransitie, circulariteit en de woningbouwopgave (o.a. bouwbedrijven), en bieden bovenal banen en opleidingsfaciliteiten voor praktijkgeschoolden.

Aanbod bedrijventerreinen

Hilversum heeft in 2022 bijna 87 hectare bedrijventerrein in gebruik. Op dit moment heeft de gemeente geen nieuw uitgeefbaar aanbod beschikbaar. Wel beschikt Hilversum met Crailo en het Circusterrein over twee ontwikkellocaties die passend zijn voor bedrijfsruimten. De verwachting is dat de kavels in Crailo in 2025 beschikbaar komen. Op korte termijn komen er flexwoningen op een deel van het Circusterrein. De inzet van het college is om hier op een gemengd gebied te maken, waar zowel wonen, werken als maatschappelijke voorzieningen een plek kunnen krijgen. Er vinden wel transacties plaats op de bestaande bedrijventerreinen, maar dat gaat om locaties waar het ene bedrijf vertrekt en het andere bedrijf zich vestigt, en niet om nieuwe toevoegingen. Crailo zien we terug bij de harde plannen in Gooi en Vechtstreek vanwege de samenwerking tussen de gemeenten Hilversum, Gooise Meren en Laren. Het gaat om circa 5 hectare ruimte die beschikbaar komt, waarvan 3,5 ha aaneengesloten. Daarnaast zijn er plannen om de Korte Noorderweg, het terrein van Hunkemöller, Van Son en Venetapark te transformeren naar een woon-werkbestemming als onderdeel van de ontwikkelingen in het gebied 1221. Het aantal m² bedrijfsruimte neemt hier af. Daarbij is het de afspraak dat het aantal banen minimaal in stand blijft binnen het totale gebied van 1221. Hierbij moet aandacht zijn voor het type banen dat naar deze gebieden terugkeert. Op dit moment komen er vooral veel 'kantoorbanen' terug, terwijl er veel handel- en reparatiebedrijven gevestigd waren. Een

mooi streven zou zijn om nieuwe of terugkerende banen te laten aansluiten bij de aanwezige (beroeps)bevolking in 1221. Dit past binnen het streven om meer praktijkgeschoold werk te creëren.

Bedrijventerreinen (in hectare)	In gebruik	Nu beschikbaar	Zachte plannen	Harde plannen	Transformatie plannen
Hilversum	86,9	0	0	3,5	3
Gooi en Vechtstreek	310,1	2,2	0	5	11

Bron: Atlas Plabeka

Een gebrek aan geschikt aanbod remt de dynamiek op de markt

Uit een recente rapport van NVM Business⁴ blijkt dat de bedrijfsruimtemarkt landelijk voor veel uitdagingen staat. Over de hele linie wordt de daling van de opname van bedrijfsruimtes veroorzaakt door een mismatch tussen vraag en aanbod. Vooral de beperkte beschikbaarheid van geschikte panden en beperkte ontwikkelingsmogelijkheden spelen hierbij een grote rol. Zo is er veel schaarste aan kwalitatief hoogwaardige en duurzame panden. Tegelijkertijd hebben nieuwbouwprojecten te kampen met een groot tekort aan bouw kavels, hoge grondprijzen en vaak beperkte ruimte op het stroomnetwerk. Desalniettemin is het fundament onder de vraag enigszins verzwakt door de terugvallende economische groei. Deze optelsom van factoren zet volgens NVM Business een rem op de dynamiek in de markt. Door het ontbreken van groeikansen worden zowel het regionale bedrijfsleven als de bredere nationale economie belemmerd. Opmerkelijk is dat koop panden voor het eerst sneller van gebruiker wisselen dan huurpanden. Zo zijn kopers vaker dan huurders bereid flink te betalen voor beschikbare ruimtes, omdat andere opties simpelweg niet voorhanden zijn. Dat is ook zichtbaar in de koopprijzen (+12 procent), die veel fors zijn gestegen dan de huurprijzen (+4 procent). Aan de andere kant is er aanbod dat juist moeilijk te verhuren of verkopen is, omdat objecten zijn verouderd of functioneel slecht aansluiten op de groeiende behoefte aan duurzame panden op gunstig gelegen locaties.

4 NVM Business Stand van Zaken Bedrijfsruimtemarkt, 4 oktober 2023

Kantorenmarkt

De kantorenleegstand in heel Hilversum bedraagt volgens de monitor Plabeka circa 6%, maar is waarschijnlijk lager omdat de cijfers uit de database niet volledig zijn. Dit percentage ligt onder de gezonde norm voor frictieleegstand van 8%. Vanuit economisch oogpunt is dit zorgelijk, omdat dit een gezonde bedrijvendynamiek belemmert. De leegstaande kantoorpanden die in Hilversum korter dan drie jaar leegstaan – de courante leegstand – is 4%. Dit ligt eveneens ruim onder de norm voor gezonde courante frictieleegstand van 8%.

groot is, maar het aanbod afneemt. Bedrijfsmakelaars bevestigen dit beeld; zij zien dat de leegstand laag is gebleven en dat de huurprijzen van kantoren niet zijn gedaald (huurprijzen van winkelpanden zijn wel gedaald). Bedrijfsmakelaars signaleren een tekort aan kwalitatief goede kantoor- en bedrijfsruimten. In 2022 is er weer een substantieel deel van het kantorenaanbod verdwenen vanwege omzetting naar andere functies, zoals wonen. In de tabel is hiervoor ruim 36.000 m² weergegeven, dit is waarschijnlijk lager omdat de cijfers uit de database niet volledig betrouwbaar zijn. Dit zien wij als een zorgelijke ontwikkeling.

Kantorenmarkt (in m ²)	Betrokken in 2022	Aandeel van de voorraad	Onttrekking 2022	Voorraad 1/1/2023	Leegstand 1/1/2023	Courante leegstand	Incourante leegstand	% leegstand 1/1/2023
Hilversum	43.200	7%	-36.200	623.100	38.700	4%	2%	6%
MRA	1.157.600	6%	-305.500	18.945.000	2.224.600	8%	4%	12%

Bron: Plabeka

Kantorenmarkt Hilversum in m ²	Voorraad	Leegstand	Courante leegstand	Incourante leegstand	Leegstand-percentage
Kantoorlocaties (Arenapark, Laapersveld, Stationslocatie)	148.900	7.200	3%	2%	5%
Kantoren op gemengde locaties	474.200	31.500	5%	2%	7%
TOTAAL	623.100	38.700	4%	2%	6%

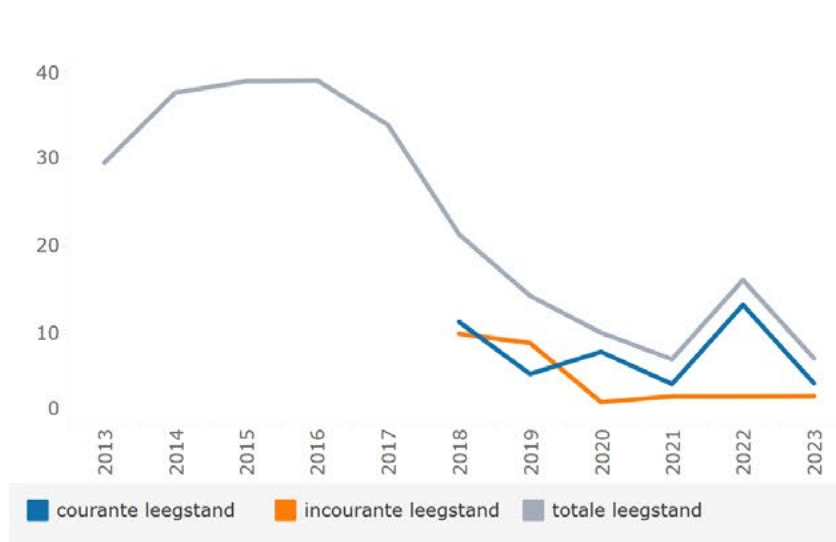
Bron: Plabeka

Vanwege bovenstaande correctie is de daadwerkelijke leegstand op de formele kantorenlocaties ook minder dan 5%. De kantorenleegstand op informele locaties ligt in verband met de correctie rond of onder de frictieleegstand. Helaas is het niet mogelijk om een exact percentage te presenteren. De lage leegstandscijfers en het gebrek aan uit te geven kavels wijzen erop dat de behoefte uit de markt

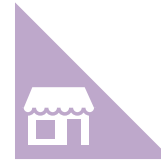
Dalende trend kantorenleegstand

De leegstand op de formele kantorenlocaties Arenapark, Laapersveld en Stationslocatie is sinds 2016 sterk dalend. Overigens zijn de metrages in onderstaande tabel nog niet gecorrigeerd (zie hierboven). Voor de informele kantorenlocaties zien wij eenzelfde trend. Dit betekent dat er veel vraag is vanuit de markt om zich in Hilversum te vestigen en dat de schuifruimte voor bedrijven die willen uitbreiden of verhuizen steeds kleiner wordt.

Aantal m² (x1000) leegstaande oppervlakte op de huidige kantorenlocaties in Hilversum

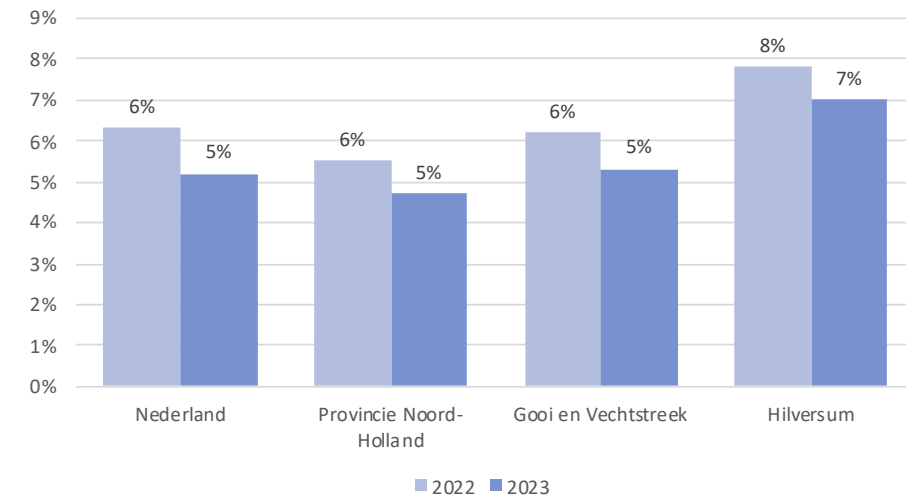
Bron: Plabeka, Kantorenmonitor BV 2023, bewerking Kurtosis

Winkelmarkt

De afgelopen tien jaar is het aantal winkelmeters en aantal verkooppunten per 1.000 inwoners in Hilversum gedaald. Dit is in lijn met de provinciale en landelijke ontwikkeling. Tussen 2022 en 2023 is het winkelvloeroppervlakte met 1% gedaald naar een kleine 160.000 m² winkelvloeroppervlakte.

De leegstand in de Hilversumse winkelmarkt is de afgelopen jaren enigszins gedaald. Tussen 2022 en 2023 is de leegstand in Hilversum gedaald van 7,8% naar 7,0% van het winkelvloeroppervlakte. De leegstand is vergelijkbaar met die in andere steden in de grootteklasse 50.000-100.000 inwoners.

Bron: Detailhandelsmonitor provincie Noord-Holland, 2023 op basis van Locatus. Bewerking gemeente Hilversum.

Centrum

Het centrum van Hilversum heeft een belangrijke functie voor de Hilversummers en bezoekers uit met name de regio. Het totale winkelvloeroppervlakte is iets gestegen, maar het aantal meters dat daarvan in gebruik is als winkel is juist wat gedaald. De grootste stijging komt door de komst van een aantal sportscholen in het centrum en een aantal winkels in de branche 'in en om het huis' (o.a. dierenwinkels, fietsenwinkels).

De leegstand in het centrum ligt in 2023 rond de 12% van het winkelvloeroppervlakte. In 2022 was dit 13%. Het leegstandspercentage is in lijn met centrumgebieden van soortgelijke omvang⁵. Naast het leegstandspercentage is de Retail Risk Index een indicator van de toekomstbestendigheid van een winkelgebied. De Retail Risk Index (RRI) van Locatus voorspelt hoe groot de kans is dat een ondernemer over één jaar nog is gevestigd in een winkelgebied. Dat risicoprofiel van winkels wordt gebaseerd op vier indicatoren: pandindex, branche-index, straatindex en marktindex⁶. Het centrum van Hilversum kent een RRI van 24%. Dit betekent dat 24% van de panden in het centrum in een hoog of zeer hoog risicoprofiel valt. Dit is hoger dan het gemiddelde in Noord-Holland, waar 14% een hoog of zeer hoog risicoprofiel heeft. Voor heel Nederland is dit 17%.

Onze inzet: een compact centrum met een herkenbaar mediaprofiel en ruimte voor culturele en andere functies

In juli 2023 is de gebiedsagenda Centrum vastgesteld. Bij de uitvoering van de gebiedsagenda wordt gewerkt aan een compacter kernwinkelgebied, met meer ruimte voor andere functies in de entreegebieden. Met ruim dertig maatregelen werken we de komende vier jaar aan het robuuster en toekomstbestendiger maken van het centrum. Daarbij horen een herkenbaar mediaprofiel, en ruimte voor culturele en andere functies. Ook is er een aantal grote ontwikkelingen, zoals het Stationsgebied, de realisatie van de nieuwe bibliotheek en de herinrichting van de Kerkbrink.

⁵ Bron: Koopstromenonderzoek 2021

⁶ Pandindex: De pandindex geeft het beeld van de kwaliteit van het pand: verhuisc Bewegingen van huurders, de leegstand door de jaren heen en de herkomst van de nieuwe huurder.

Branche-index: De kwaliteit van de branche: het percentage van ondernemers in de branche dat het afgelopen jaar in een soortgelijk winkelgebied is gestopt.

Straatindex: De kwaliteit van de straat of postcodegebied: de score van de panden in hetzelfde winkelgebied speelt een rol in het functioneren. Volgens Locatus kan een leegstaand pand een vlekwerking hebben in de winkelstraat.

Marktindex: De verhouding van vraag (passanten, consumenten en koopkracht) en aanbod (WVO en aantal concurrerende winkels) in de markt.

Overige winkelgebieden

De overige winkelgebieden in Hilversum presteren goed. De Gijsbrecht heeft met 3% leegstand een bovengemiddelde positie ten opzichte van vergelijkbare centra met een gemiddeld leegstandspercentage van 7%⁷. In 2024 wordt de winkelstraat heringericht, zodat de straat klaar is voor de toekomst. Het lage leegstandspercentage is een goede uitgangspositie.

Winkelcentra Kerkelanden, Seinhorst en Larenseweg-Van der Heijdenstraat kennen geen leegstand en functioneren goed. Ook het detailhandelsgedeelte op het Havenkwartier (bouwmarkten en woonwinkels) kent geen leegstand. Terwijl in vergelijkbare zogeheten PDV-locaties (perifere detailhandelsvestigingen) gemiddeld 4% van de winkelmeters leeg staat.

Onze inzet: herinrichting Gijsbrecht

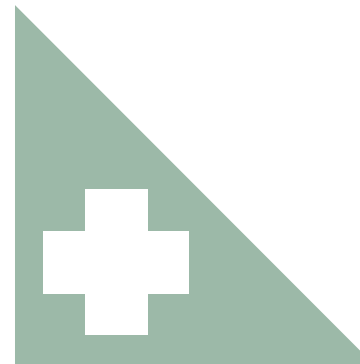
We verbeteren de buitenruimte van winkelstraat de Gijsbrecht van Amstelstraat, waarbij we de wensen van ondernemers, bezoekers en inwoners zo veel mogelijk meenemen. Stichting Ondernemersfonds Gijsbrecht heeft zich de afgelopen jaren sterk gemaakt voor deze herinrichting. De herinrichting geeft meer ruimte voor voetgangers, groen en plekken om te verblijven en ontmoeten.

Leegstand per winkelgebied	2022		2023	
	Aantal panden	m ² wvo	Aantal panden	m ² wvo
Bebouwde kom	3	250	2	150
Centrum Hilversum	70	14.372	61	13.042
De Gijsbrecht	4	588	6	375
Larenseweg	6	380	4	280
Meenterf	0	0	1	165
Riebeeck Galerij	3	125	3	125
Totaal	86	15.715	77	14.137

Bron: Locatus, WVO= winkelvloeroppervlakte

⁷ Bron: Locatus, 2023 en KSO,2021

ZORGSECTOR

Inleiding

Gezondheids- en welzijnszorg is een belangrijke sector in de Hilversumse economie. Het is met ruim 7.000 banen de derde sector in Hilversum, na Media & ICT en Groot- en Detailhandel. Deze zorgsector groeide in 2022 bovendien met 8% (541 banen). Dat is ver boven het gemiddelde van 3,1% in alle sectoren in Hilversum. En daar komen in 2023 waarschijnlijk nog extra banen bovenop, vanwege de opening van het vernieuwde ziekenhuis Tergooi en het verhuizen van een deel van het personeel van Blaricum naar Hilversum. Door deze verandering in standplaats verplaatsen de banen uit Blaricum vanaf 2024 naar Hilversum. De zorgsector is maatschappelijk van belang. We willen allemaal zeker zijn van passende en betaalbare zorg: jong en oud, nu en in de toekomst. Daarnaast liggen er kansen voor innovatie en technologische oplossingen om onder andere het personeelstekort te compenseren. Dit hoofdstuk verkent daarom de zorgsector in Hilversum en zoomt daarbij onder meer in op de arbeidsmarkt en innovatie.

Trends en ontwikkelingen

De zorgsector in Nederland verandert, zo ook in Hilversum. De Hilversumse bevolking groeit en vergrijsjt. Prognoses geven aan dat Hilversum in 2040 zal uitgroeien tot een gemeente met zo'n 97.000 inwoners (2022: 92.000 inwoners). Er komen in aantallen en naar verhouding meer ouderen bij, vooral mensen boven de 75 jaar. Zo stijgt het aantal 75-plussers van 9,2% in 2022 naar 13,6% in 2050⁸. Deze groep woont steeds langer thuis. Ook mensen die geestelijke gezondheidszorg (ggz) krijgen, wonen steeds vaker thuis in plaats van in een instelling. Op dit moment ervaart 22% van de Hilversummers psychische klachten⁹. De toename van mentale klachten en uitval door een stijging van (ervaren) druk zijn grote maatschappelijke problemen. Het aantal personen met een angst-, of depressieve stoornis neemt toe in het Gooi¹⁰. De wachttijden voor behandelingen in de ggz vanuit de zorgverzekeringswet zijn lang. De vraag naar zorg en ondersteuning gaat op alle terreinen stijgen¹¹. Hierbij is de landelijke beweging van passende zorg op de juiste plek zichtbaar. De ingezette lijn van het Rijk leidt naar verwachting tot een grotere toestroom naar gemeentelijke ondersteuning. Gelijktijdig zijn er betere mogelijkheden om ziekten te diagnosticeren en te behandelen. Hilversum kent ook grote gezondheidsverschillen, net als de rest van Nederland. Tegelijkertijd zien we grote personeelstekorten in de zorg. Landelijk werkt momenteel 1 op de 6 mensen in de zorg. Met de huidige manier van organiseren van de zorg wordt dit 1 op de 4 in 2040¹². Dit terwijl er nu al relatief veel moeilijk vervulbare vacatures in de sector zijn. Steeds meer wordt er gekeken naar ondersteuning door mantelzorgers. Al is ook hier sprake van een beperkt mantelzorgpotentieel. In 2018 was de verhouding nog vijf gevers van mantelzorgers op één ontvanger. In 2040 zal dit zijn gedaald zijn tot ongeveer drie gevers op één ontvanger¹³.

Daarnaast is er een toenemende (jeugd)zorgvraag, meer kansenongelijkheid en een groeiende bestaansonzekerheid bij de jeugd. De mentale gezondheid van onze jeugd staat onder druk. De vraag naar jeugdhulp blijft stijgen evenals de kosten. Het percentage jeugdigen in Hilversum dat gebruikmaakt van jeugdhulp

was 12,8% in 2022, in Nederland was dit 13,2%. De oorzaken hiervan zijn divers, zoals individualisering, prestatiedruk, social media en complexe scheidingen. De jeugd heeft dus aandacht nodig, maar ook in de jeugdzorg is er een schaarste aan personeel en middelen.

Inwoners met een hulpvraag moeten een beroep kunnen blijven doen op goede toegankelijke ondersteuning. Als we niets doen, krijgen niet alle inwoners meer de ondersteuning die ze nodig hebben.

Onze inzet: gezamenlijk voorkomen van zwaardere zorg door preventie en gezondheid in de wijk

In Hilversum en de regio zetten we samen met betrokken instellingen in op het voorkomen van zwaardere zorg. Dat doen we met aandacht voor preventie en gezondheid, zoveel mogelijk thuis in de wijk, met onder meer het Integraal Zorg Akkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). In de jeugdzorg zetten we in op de beweging van Ziekte en Zorg naar Gezondheid en Gedrag en richten we ons op vroegsignalering, het verstevigen van de pedagogische basis en de toegang tot zorg. Verderop in dit hoofdstuk gaan we in op samenwerkingsverbanden in de zorgsector.

8 Bron: Gemeente Hilversum, 2023

9 Bron: GGD, CBS en RIVM, 2022

10 Bron: Regio Gooi en Vechtstreek, 2023

11 Bron: Regio Gooi en Vechtstreek, 2023

12 Bron: Regio Gooi en Vechtstreek, 2023

13 Bron: Regio Gooi en Vechtstreek, 2023

Sectoranalyse

Een veelgemaakte indeling binnen de zorg is het onderscheid tussen 'cure' en 'care'. De 'klassieke' zorg, zoals in ziekenhuizen, valt onder 'cure' en verzorgingscentra zijn onderdeel van 'care'. Voor deze sectoranalyse maken we – vanwege vergelijkbaarheid – gebruik van de sectorindeling van het CBS, waar toeleverende bedrijven geen onderdeel van uitmaken. Het CBS verdeelt de hoofdsector 'Gezondheids- en Welzijnzorg' onder in de hieronder weergegeven negen deelsectoren. In deze monitor Economie noemen we de hoofdsector 'Gezondheids- en Welzijnzorg' kortweg 'Zorg'. Een deel van deze sector is door het Rijk gereguleerd en gefinancierd en een ander deel zijn private, commerciële bedrijven.

Zorgsector Hilversum vergeleken

De zorgsector is in Hilversum een belangrijke sector en qua banen de derde sector. Toch is het aantal banen in de zorg per 1.000 personen van de beroepsbevolking in Hilversum lager dan in Nederland en ongeveer gelijk aan provincie Noord-Holland. Het aantal zorgbanen ten opzichte van het totaal aantal banen geeft eenzelfde beeld: Hilversum scoort lager dan Nederland en ongeveer gelijk aan Noord-Holland. En tot slot: dit geldt ook voor het aantal vestigingen in de zorg ten opzichte van het totaal aantal vestigingen in Noord-Holland en Nederland.

Ziekenhuizen en overige medische specialistische zorg

Verpleging, verzorging en thuiszorg

Sociaal werk

Overige zorg en welzijn

Kinderopvang

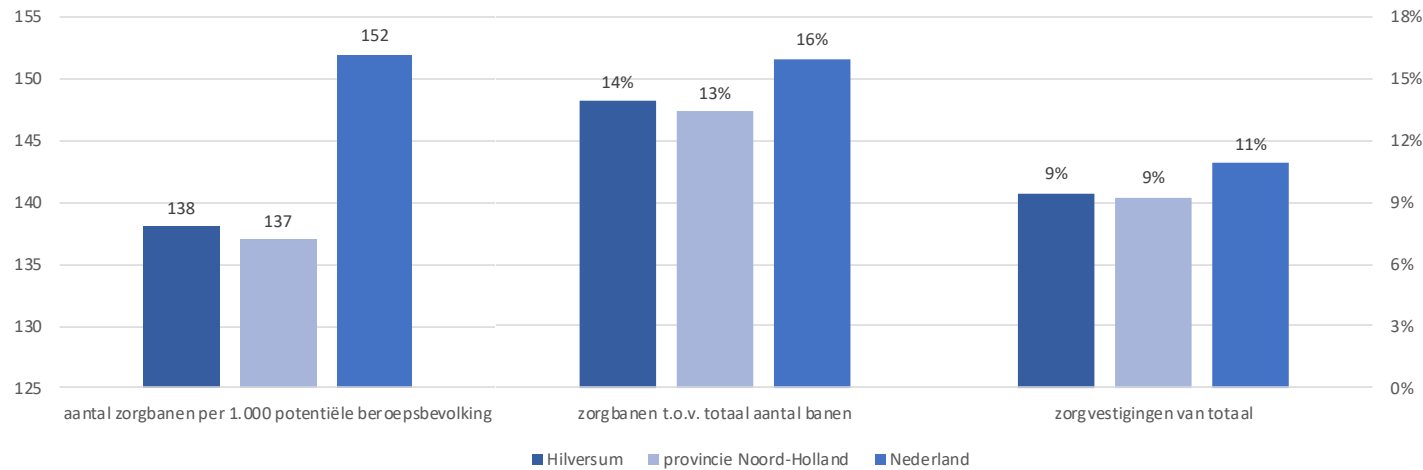
Jeugdzorg

Huisartsen en gezondheidscentra

Gehandicaptenzorg

Geestelijke gezondheidszorg

Zorgbanen en -vestigingen vergeleken

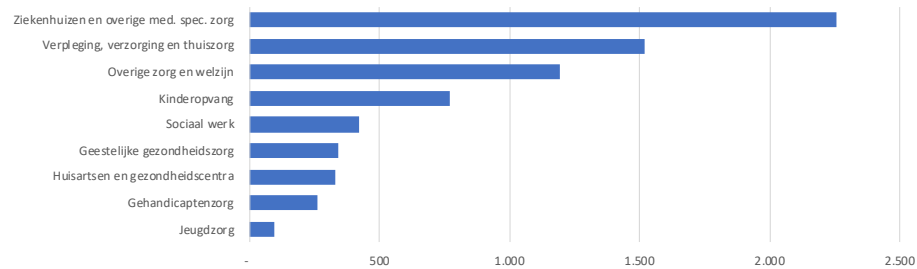

Bron: Hilversum in cijfers 2023

Aantal banen per zorgsector

In Hilversum zijn de meeste zorgbanen te vinden in ziekenhuizen en overige medische specialistische zorg en verpleging, verzorging en thuiszorg. Hilversum heeft een regionaal ziekenhuis, 69 andere aanbieders van medische specialistische zorg en diverse accommodaties voor verpleging en verzorging.

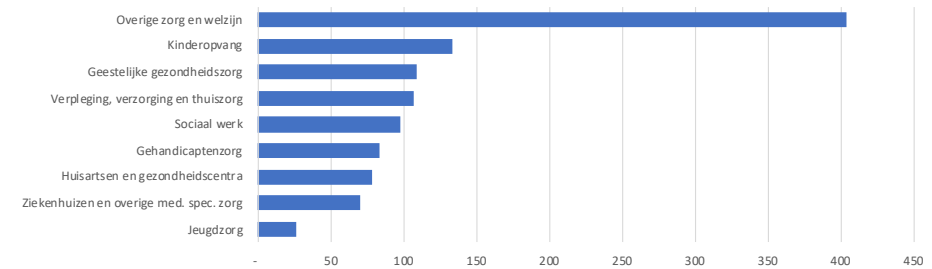
Aantal banen per zorgsector 2022

Aantal organisaties per zorgsector

De sector Overige zorg en welzijn is met ruim 400 organisaties de grootste sector, daarna volgt de kinderopvang met 130 organisaties. Onder de sector Overige zorg en welzijn vallen onder andere fysiotherapeuten, tandartsen, verloskundigen en preventieve gezondheidszorg.

Aantal organisaties per zorgsector 2022

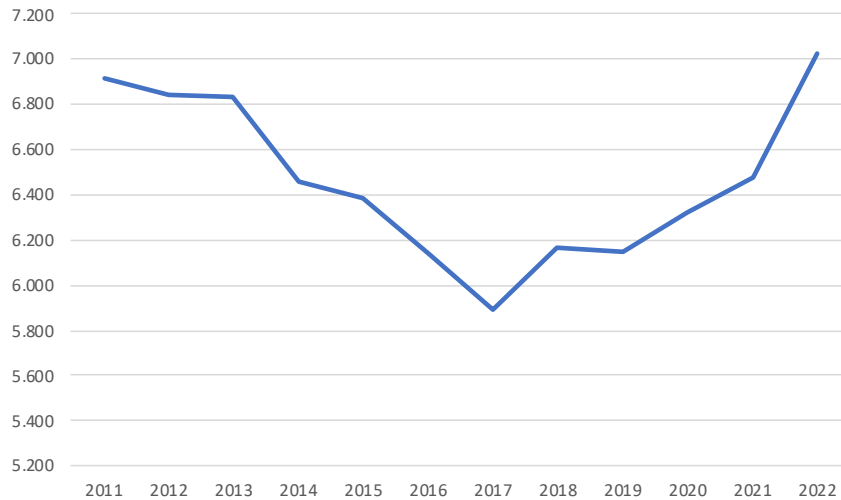

Ontwikkeling

Banen

De afgelopen 10 jaar is het aantal banen in de zorgsector met slechts 3% gegroeid (2% zonder holdings), waarbij er tussen 2013 en 2017 een daling zichtbaar was. In vergelijking met de provincie Noord-Holland (16%), Nederland (14%) en gemeenten die tussen de 80.000 tot 100.000 inwoners hebben (12%) is deze groei erg laag. Ook de regio Gooi en Vechtstreek had met 4% een erg lage banengroei in het afgelopen decennium. In combinatie met de eerder genoemde toenemende vraag naar zorg en het personeelstekort is deze geringe groei in Hilversum en het Gooi een slecht teken. In de volgende paragraaf gaan we in op onze inzet om dit tij te keren.

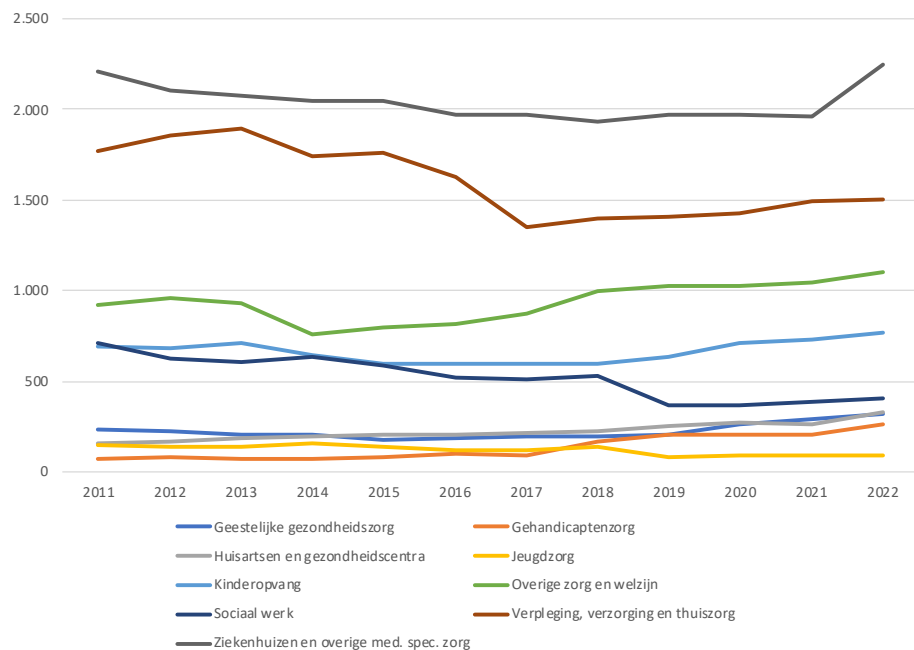
Ontwikkeling aantal banen in de zorg in Hilversum

Bron: LISA, 2023

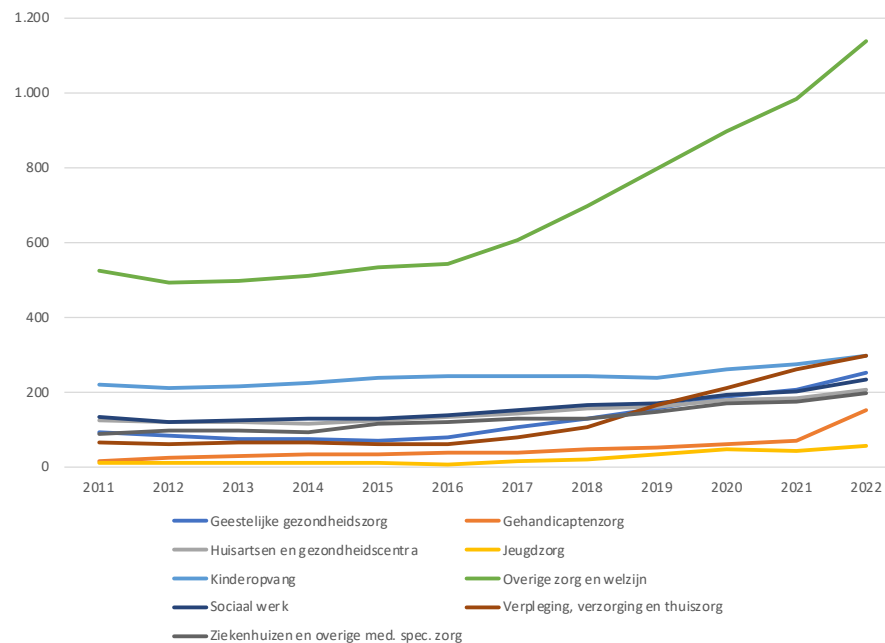
In zes van de negen subsectoren is het aantal banen de afgelopen 10 jaar gegroeid. Vooral de subsectoren Overige zorg en welzijn en Kinderopvang hebben meer banen. Het aantal banen in de subsectoren Sociaal werk, Jeugdzorg en Verpleging, verzorging en thuiszorg is afgenomen ten opzichte van 10 jaar geleden.

Bron: LISA, 2023

Organisaties

Vooral binnen de sector Overige zorg en welzijn is het aantal organisaties flink toegenomen. In alle andere sectoren is het aantal organisaties de afgelopen jaren ook gegroeid; het aandeel zzp'ers in alle subsectoren is hier een groot onderdeel van. De volgende paragraaf gaat hier dieper op in.

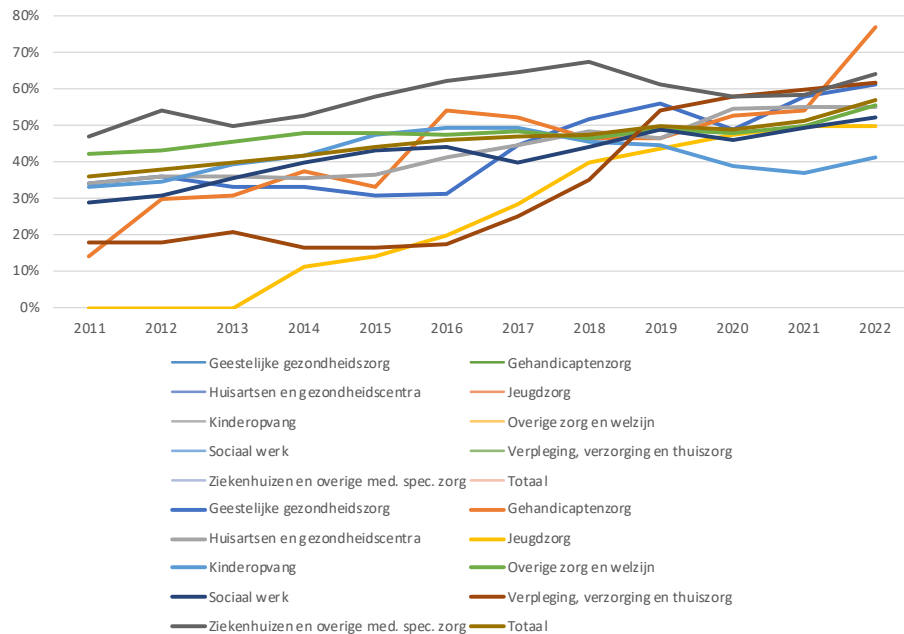

Bron: LISA, 2023

Zelfstandige zonder personeel in de zorg

De afgelopen 10 jaar is het aantal zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) in de zorg toegenomen. Hierdoor is het aantal organisaties ook sterk gegroeid. In 2022 werd bijna de helft (47%) van het aantal banen ingevuld door een zzp'er, in 2021 was dit 36%. Vooral in de gehandicaptenzorg, ziekenhuizen en overige medische specialistische zorg, geestelijke gezondheidszorg en verpleging, verzorging en thuiszorg is een groei in het aantal zzp'ers te zien. Dit heeft mede te maken met de krapte op de arbeidsmarkt, ook in relatie tot beloning en arbeidsomstandigheden (zoals werkdruk en nachtdiensten).

ZZP t.o.v. totaal aantal banen

Bron: LISA, 2023

14 Bron: scenariostudie over de toekomst van de arbeidsmarkt en ruimte voor werklocaties richting 2040, Decisio en Twynstra & Gudde 2023 in opdracht van de provincie Utrecht, gemeente Utrecht, Hilversum en Amersfoort en de ROM regio Utrecht.

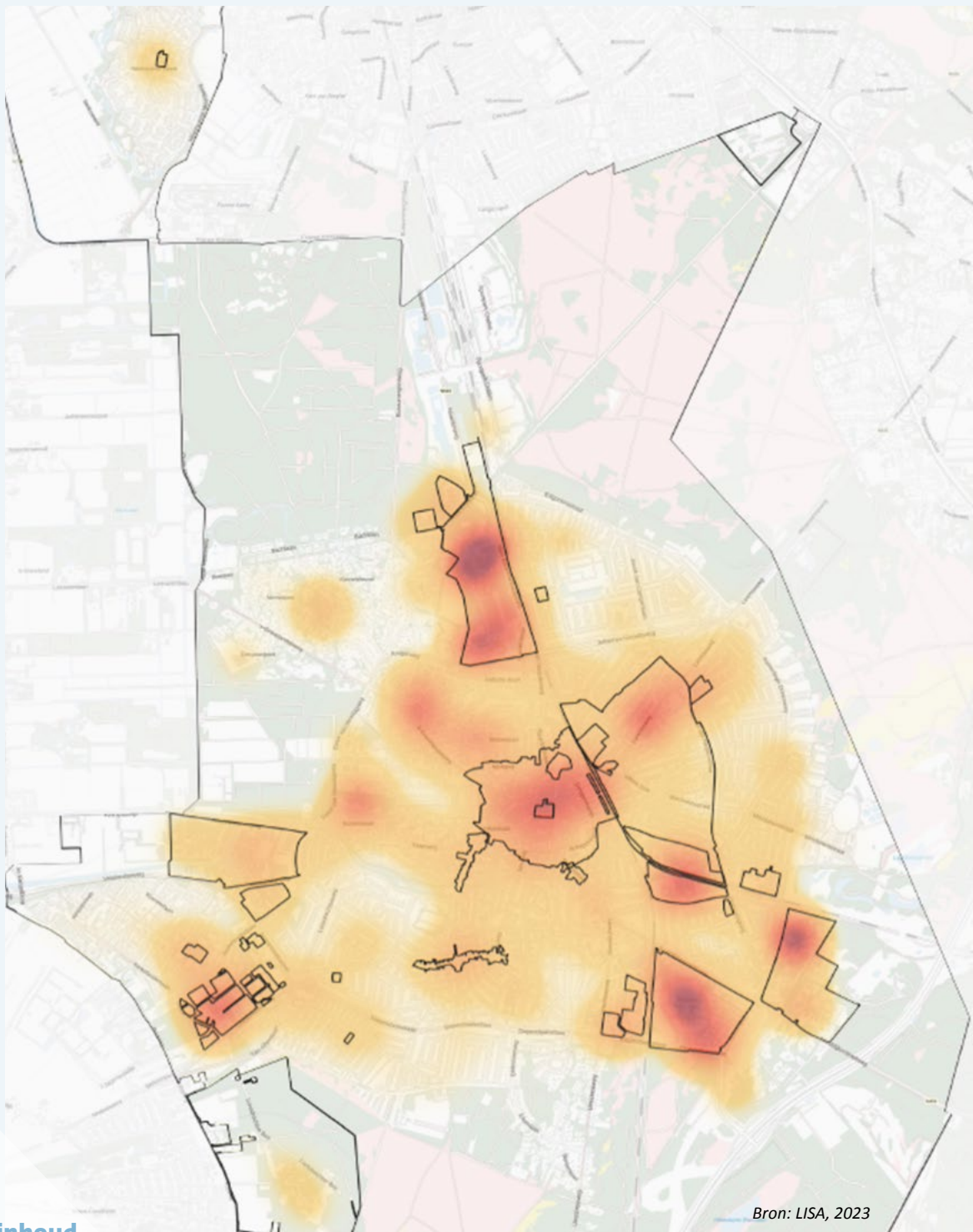
Locaties

In de zorg zien we een steeds verdere clustering van organisaties. Dit is zowel te zien in campussen van bedrijven in de zorg, productie en industrie als in zorgboulevards van kleinere organisaties in de gezondheids- en welzijnszorg die zich rond grotere zorginstellingen clusteren. Aspecten die blijvend belangrijk zijn voor locaties voor zorgorganisaties zijn bijvoorbeeld de goede bereikbaarheid via verschillende vervoersmiddelen en de aanwezigheid van personeel met de juiste vaardigheden. Dit laatste aspect is met name belangrijk voor de kleinere gespecialiseerde bedrijven¹⁴.

De gebieden Monnikenberg (o.a. Merem en ziekenhuis Tergooi), Zonnestraal en Arenapark/Sportpark zetten in op de sectoren zorg, gezondheid en welzijn. Arenapark/Sportpark richt zich vooral op sport en gezondheid, Monnikenberg op een innovatief gezondheidspark en Zonnestraal op life sciences & health. Dit laatste betekent dat ook de wetenschappelijke en technische kant van de zorg daar een plek zou kunnen krijgen. We zijn hierover nog in gesprek met de eigenaar van het landgoed. Het Stedenbouwkundig plan Arenapark/Sportpark zet in op een gemengd programma (wonen, werken, grootschalige en kleinschalige voorzieningen) met internationale allure. Hier ligt de focus op bewegen, sport, onderwijs en gezondheid, passend bij de historie van het gebied en de bedrijven die hier nu al gevestigd zijn.

Op dit moment komt uit de heatmap op pagina 33 op basis van het aantal zorgbanen vooral Monnikenberg naar voren. Daarnaast is spreiding van zorgbanen over de hele stad te zien. Ook is te zien dat de werklocaties in Zuidwest, Zonnestraal, Arenapark en het westelijk village gebied een lagere banendichtheid hebben.

Bron: LISA, 2023

Onze inzet: ruimte voor zorg in de stad. Zorg, sport en gezondheid als kernpunten in gebiedsprofilering Arenapark/ Sportpark, Zonnestraal en Monnikenberg

We blijven inzetten op zorg in de wijk, dichtbij de inwoners. Zorgorganisaties passen goed in de wijken en in het gemengd stedelijke gebied, en zijn daar ook van meerwaarde. Daarnaast is er ruimte nodig voor clustering, dit doen we op werklocaties waar nu al zorg- en gezondheidsbedrijven gevestigd zijn. We faciliteren groei en clustervorming van zorg- en gezondheidsaanbieders in de gebieden Arenapark, Zonnestraal en Monnikenberg. Deze gebieden hebben hun eigen focus. We sluiten hiermee aan op het bredere profiel van de regio Utrecht en gerichte investeringen in het ecosysteem zorg en gezondheid via de ROM regio Utrecht (zie hoofdstuk Innovatie).

- **Monnikenberg:** in fases wordt een bovenregionaal innovatief gezondheidspark ontwikkeld. Op het gezondheidspark zijn en komen verschillende innovatieve zorgconcepten. Voorbeelden zijn Tergooi en Merem. De omgeving heeft de uitstraling van een campus met losse gebouwen rondom groene bostuinen.
- **Arenapark:** met de gebiedsontwikkeling Sportpark werken we toe naar een gemengd gebied – met wonen, werken en voorzieningen – met een lokaal en internationaal innovatiedistrict op het gebied van sport en gezondheid. Met de focus op bewegen, sport, onderwijs en gezondheid krijgt het Sportpark een eigen gezicht. Sport is nu al belangrijk in dit gebied. Dat is te zien aan de sportopleidingen van MBO College Hilversum, de campus van Nike, de atletiekbaan van de Gooise Atletiek Club en de sporthal. Bedrijven die zich bezighouden met sport en gezondheid, en media en ICT passen hier goed.
- **Zonnestraal:** de zorgfunctie is al in het verleden ontstaan. Inmiddels zijn op Zonnestraal onder meer zorgappartementen, medisch maatschappelijke functies (zoals Zonnehoeve) en verschillende zorgorganisaties te vinden. Dit wordt geregeld in het bestemmingsplan, waarin staat dat de werkfunctie maatschappelijk-medisch van aard moet zijn. De eigenaren van het landgoed hebben ambities voor de ontwikkeling van het landgoed. De eigenaren zijn hiervoor in gesprek met verschillende stakeholders en de gemeente om de richting te bepalen.

Arbeidsmarkt

De schaarste op de arbeidsmarkt voor de zorgsector is in heel Nederland een belangrijk thema, ook in de regio Gooi en Vechtstreek en in Hilversum. Onder anderen RAAT (Regionaal Actieplan Aanpak Tekorten) en de Commissie Werken in de Zorg maken zich sterk voor een gezamenlijke aanpak van dit probleem. Het vraagstuk van het tekort aan zorgprofessionals geldt voor het hele werkveld, van verzorgenden en verpleegkundigen tot specialisten.

Tekort aan zorgpersoneel

Uit beschikbare regio-beelden¹⁵ en cijfers van het Zilveren Kruis blijkt dat de regio Gooi en in 2031 aankijkt tegen een personeelstekort van 2.100 zorgmedewerkers. In nagenoeg alle sectoren groeit het tekort aan personeel in de periode tussen 2023 en 2032. De grootste tekorten zijn er bij de kinderopvang, verpleging en verzorging, en de thuiszorg. Driekwart van de vacatures in de verpleging, verzorging en thuiszorg staat langer dan drie maanden open. Bij nadere specificering van de zorgberoepen is te zien dat het tekort aan verzorgenden en verpleegkundigen (niveau 2, 3 en 4), en het tekort aan verloskundigen en verpleegkundigen het sterkst stijgt. In de welzijnssector groeit het tekort aan pedagogische medewerkers (niveau 3 en 4) en pedagogiek (niveau 6), en aan maatschappelijke dienstverleners (niveau 6). Personeel op niveau 6 heeft een bachelor-diploma en daarmee minimaal een hbo-studie afgerond. Uit de leeftijdsopbouw van werknemers komt naar voren dat ongeveer een kwart van de werknemers 55 jaar of ouder is. Dit aandeel wordt wel kleiner. Het tekort aan

¹⁵ Nza Regioanalyse 't Gooi (Zorgkantorregio), Regioanalyse t Gooi-Almere Verpleging & Verzorging, Zilveren Kruis Regiobeeld 't Gooi, Regiomonitor 2021 verpleegzorg 't Gooi

Onze inzet: meer medewerkers in de zorg door scholing, regionale samenwerking en projecten

Op het gebied van arbeidsmarkt-onderwijs zetten we in op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in de zorgsector en het gezamenlijk terugdringen van personeelstekorten. Dat doen we niet alleen in de zorg, maar ook in de sectoren Techniek, Onderwijs, ICT en Creatieve Industrie. Dit zijn focussectoren uit de (boven)regionale samenwerking. Hiervoor werken we onder andere samen in de Utrecht Talent Alliantie. De Utrecht Talent Alliantie bestaat uit regionale vertegenwoordigers van werkgevers in de grootste tekortsectoren, overheden, kennis- en onderwijsinstellingen, het UWV, Economic Board Utrecht en ROM Utrecht Region. Samen investeren we in een toekomstgerichte beroepsbevolking in onder meer de zorgsectoren.

Voor de zorgsector doen we dit concreet met bijvoorbeeld:

- 'Tekort in de zorg is onze zorg!' In 2022 is op initiatief van het ROC van Amsterdam en Flevoland een publiek-private samenwerking (pps) met zorginstellingen gestart met als doel om het kwantitatieve en kwalitatieve tekort in de zorg aan te pakken. Dit programma loopt tot en met 2027. Hilversum heeft financieel en met inzet bijgedragen aan de totstandkoming van deze pps. Tergooi, Vivium en Kwintes participeren ook in de samenwerking. Het afgelopen jaar zijn diverse hybride leeromgevingen opgezet, opleidingsmodules ontwikkeld en zowel studenten als professionals bijgeschoold.
- We werken samen aan begeleiding en bieden praktijkopleidingen voor mensen die een baan zoeken in de zorg. Platform ZorgStart en de Regionale Zorgacademie in de regio Gooi-Vechtstreek-Almere werken samen om mensen in de regio te begeleiden en op te leiden naar een baan in de zorg. ZorgStart is een zorgoriëntatieprogramma binnen de regionale samenwerking tussen werkgevers in de zorg, regionale opleiders, UWV en de regio Gooi en Vechtstreek. ZorgStart helpt inwoners bij de oriëntatie op werken in de zorg en biedt begeleiding om de (over)stap naar de zorg succesvol te maken. Aangesloten organisaties bij ZorgStart zijn: Amaris Zorggroep, King Arthur Groep, Kwintes, Philadelphia, Sherpa, Visio, Vitaal Thuiszorg, MBO College Hilversum, MBO Utrecht, Hogeschool Utrecht, Hogeschool van Amsterdam, Utrechtzorg, UWV, Regio Gooi en Vechtstreek en Calibris Advies. Eind 2024 loopt de financiering – via een subsidie – af, nieuwe financiering moet nog gevonden worden.
- Samen met ruim 85 aangesloten werkgevers werken we via Utrechtzorg regionaal samen aan een gezonde regionale arbeidsmarkt waarin alle zorg- en welzijnsorganisaties beschikken over voldoende en bekwaam personeel, nu én in de toekomst. Utrechtzorg is de arbeidsmarktorganisatie voor zorg en welzijn in de regio's Utrecht, Amersfoort-Eemland en Gooi en Vechtstreek. Utrechtzorg faciliteert de samenwerking tussen alle betrokken partijen in de regio: zorg- en welzijnsorganisaties, onderwijs, overheid en andere stakeholders.
- Het loopbaanplatform Jouwzorgbaan.nl biedt inspiratie en informatie over werken en leren in zorg en welzijn in de regio's Utrecht, Amersfoort en Gooi en Vechtstreek. Het helpt mensen online en persoonlijk (een-op-een loopbaancoaching) op weg bij een oriëntatie op de vele mogelijkheden in de sector zorg en welzijn. Ook is het een plek voor vacatures, vakantiewerk en leerplekken.
- Het WijkLeerbedrijf Gooi en Vechtstreek is opgericht om informele hulp aan mensen in de wijk te bieden. Deelnemers die een uitkering van de gemeente ontvangen en graag in de zorg willen werken, krijgen een mbo-opleiding Dienstverlening Helpende Zorg en Welzijn bij het MBO College Hilversum. Tijdens deze opleiding van anderhalf jaar doen deelnemers praktijkervaring op. Per jaar levert het WijkLeerbedrijf hiermee meer dan 10.000 uur informele hulp.
- Ook het project Health Innovation School draagt bij aan de scholing van zorgpersoneel en wordt verder toegelicht in het deel over innovatie.

medewerkers zorgt in combinatie met de leeftijdsopbouw voor een relatief hoge spanning op de arbeidsmarkt; de arbeidsmarktspanningsfactor is hoger dan het gemiddelde in Nederland.

Landelijk is te zien dat veel mensen de zorg uitstromen. Dit heeft onder meer te maken met een gebrek aan loopbaanmogelijkheden en uitdaging in werkzaamheden, en de manier van werken in de organisatie of aansturing door de leidinggevende. Verder zijn er hardnekkige signalen dat te hoge administratieve lasten het werkplezier verminderen.

Samenwerking in de regio

In het ondersteunen van en het zorg bieden aan inwoners, onder wie ouderen, chronisch zieken en kwetsbare ggz-cliënten, hebben verantwoordelijke gemeenten en zorgverzekeraars veel raakvlakken. Door de handen ineen te slaan, werken we aan goede zorg en ondersteuning dichtbij de inwoners. We noemen hieronder een aantal samenwerkingsverbanden in de regio die van belang zijn.

Voorbeelden van bestaande samenwerkingsverbanden in de regio

- Regio Gooi en Vechtstreek (AB/DB/portefeuillehoudersoverleggen, regiopodium, ambtelijke overleggen)
- Regiokompas: samenwerkingsprogramma van 10 samenwerkende ouderorganisaties in de regio Gooi en Vechtstreek + Almere
- Regionale Huisartsen Organisatie Gooi- en Omstreken (RHOGO)
- Medisch Coördinerend Centrum (MCC) Gooi- en Vechtstreek (samenwerking TergooiMC en RHOGO)
- Samenwerkende Apothekers Gooi en Omstreken
- Diëtisten Vereniging het Gooi en Omstreken (DVGO)
- Fysiotherapeuten Vereniging het Gooi en Omstreken (PVGO)
- Paramedische Federatie het Gooi en Omstreken (PVGO)
- Netwerk Palliatieve Zorg Gooi en Vechtstreek
- Ketennetwerk Dementie Gooi & Vechtstreek
- Coalitie ouderenzorg Gooi- en Vechtstreek
- De overlegtafel: afstemming tussen samenwerkende GGZ organisaties over (complexe) casuïstiek
- Werkgroep digitale Zorg (o.a Tergooi, VVT, RHOGO en Zilveren Kruis)
- Samenwerkingsafspraken Regio Gooi en Vechtstreek en Zilveren Kruis
- Samenwerkingsafspraken Regio Gooi en Vechtstreek en RHOGO
- Regionaal netwerk verwarde personen
- Zorg- en veiligheidshuis
- Netwerk Gezond Gooi
- Netwerk Goed en Gezond Leven

Gezond Gooi

Eind 2022 is er in de regio Gooi en Vechtstreek een nieuw samenwerkingsnetwerk gestart. Dit Gezond Gooi – voorheen de Leidende Coalitie – is bedoeld om de opdracht van het Integraal Zorgakkoord (IZA) op te pakken. Vanuit dit netwerk worden inwoners, professionals en zorg- en welzijnsaanbieders bereikt met de boodschap dat de vraag naar en het aanbod van begeleiding, ondersteuning en zorg beter op elkaar afgestemd moet worden. Het uitgangspunt is dat professionele zorg aansluit op informele netwerken en wijkinitiatieven, en daar ook mee samenwerkt. Het netwerk wordt gevormd door de regiogemeenten,

zorgverzekeraar Zilveren Kruis, GGD Gooi en Vechtstreek, de regionale huisartsenvereniging (RHOGO) mede namens de paramedici, ziekenhuis Tergooi MC, HilverZorg en Amaris namens de verzorgings- en verpleeghuisorganisaties (VVT) en Versa namens de organisaties uit de sociale basis (formele en informele verbanden). Gezond Gooi heeft tot doel regie te hebben op oplossingen voor de uitdagingen voor zorg, gezondheid en welzijn¹⁶ en daar uitvoering aan te geven. Onder de vlag van Gezond Gooi wordt gewerkt aan een regionale invulling van de landelijke opgaven. Daarbij is specifiek aandacht voor zorginnovatie, inzet van technologische ontwikkelingen, arbeidsmarkttransformatie en nog veel meer. De speerpunten zijn:

- Regionale transformatie-initiatieven stimuleren, hiervoor afstemming en draagvlak realiseren en onder meer ondersteunen bij het aanvragen van transformatiegelden IZA.
- Bevorderen van samenwerking tussen de verschillende organisaties op het gebied van gezondheid, ondersteuning, welzijn en zorg.
- Het bewust maken van inwoners op eigen mogelijkheden waarmee zij meer onafhankelijk van professionals zijn.
- Het stimuleren van gedrag dat een positief effect heeft op de gezondheid van inwoners en onderlinge zorg- en welzijnssteuning (preventie, zelfzorg en nabuurschap).

Programma Gezondheid & Ondersteuning

Het programma Gezondheid & Ondersteuning 2022-2026 geeft invulling aan gezamenlijke ambities, taken en verantwoordelijkheden in de regio Gooi en Vechtstreek. Dit programma is van de gemeenten Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdmeren. Het programma is gericht op een gezonde leefomgeving waarin thema's als gezondheid, sociale interactie, recreëren en zorg steeds meer met elkaar verweven zijn. Gemeenten willen de inwoners van de regio Gooi en Vechtstreek graag een omgeving bieden waarin ze gezond en gelukkig ouder kunnen worden. Voor de uitvoering van dit programma slaan gemeenten bestuurlijk en beleidsmatig de handen ineen, en bundelen zij capaciteit en middelen. Hierdoor ontstaat slagkracht om optimale resultaten te bereiken.

¹⁶ zoals dit in het opgestelde regiobeeld voor Gooi en Vechtstreek naar voren komt.

Samenwerkingsagenda Zilveren Kruis - regio Gooi en Vechtstreek

Landelijk zijn afspraken gemaakt tussen de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) over het versterken van de samenwerking tussen gemeenten en zorgverzekeraars. Door te werken aan gezamenlijke doelen – zoals vastgelegd in de Samenwerkingsagenda regio Gooi en Vechtstreek 2023 – willen we samen werken aan goede zorg en ondersteuning dichtbij de inwoners. Ook is het hierdoor makkelijker op- en afschalen tussen de domeinen (Wmo/Zvw/Wlz).

Vernieuwende samenwerking in ouderenzorg Gooi en Vechtstreek

Op 30 juni 2023 sloten de vier ouderenzorgorganisaties in de regio Gooi en Vechtstreek gezamenlijk een vijfjarig contract met zorgverzekeraar Zilveren Kruis. Amaris Zorggroep, Vivium Zorggroep, HilverZorg en Inovum zoeken de samenwerking om de ouderenzorg toegankelijk te houden. Zij willen gezamenlijk voldoen aan de zorgvraag die op hen afkomt. De overeenkomst geeft meer ruimte om de ouderenzorg eenvoudiger te organiseren, meer in gezamenlijkheid en in de buurt van de oudere en diens leefomgeving. Zo werken de zorgaanbieders toe naar een ouderenzorg die minder wordt bepaald door verschillende financieringsstromen. Dit innovatieve contract maakt het mogelijk te kijken vanuit de ouderen en de zorg die zij nodig hebben, en niet langer vanuit het huidige aanbod van de verschillende organisaties. Met deze samenwerking slaan de contractpartijen de weg in naar de zorg van de toekomst. Zorgen voor, door en met elkaar staat daarin centraal.

Innovatie in de zorg

In dit hoofdstuk stond eerder al aangegeven dat in de zorg steeds meer extramuralisering plaatsvindt; mensen krijgen vaker in de eigen woning de zorg die ze nodig hebben. Hierbij is het streven om gelijkwaardige zorg buiten de intramurale instelling te bieden, bijvoorbeeld in de eigen woning door middel van thuiszorg. Dit biedt tevens weer nieuwe kansen voor innovatie en kruisbestuiving met de media & ICT-sector. Hier is veel kennis aanwezig over het verzamelen en interpreteren van data, het vertalen naar beeld en geluid in de vorm van slimme apps, en toepassingen naar de doelgroep (van patiënt/gebruiker tot zorgprofessional en arts). Zorgtechnologie, waaronder domotica (slimme technische hulpmiddelen in huis), is een ondersteunende oplossing om de zorg minder arbeidsintensief te maken.

Ook biedt technologie zoals Artificial intelligence (AI) kansen voor innovatie, bijvoorbeeld door intensiever gebruik van data en algoritmen in de zorg. De resultaten zijn te gebruiken voor bijvoorbeeld preventie, signalering en gerichtere aanpak van ziekten. Ook is AI inzetbaar om beter gebruik te maken van sturingsinformatie, zoals (verwacht) zorggebruik per aandoening. Uit de 'Regioscan Gooi en Vechtstreek-Almere (GVA)- Duurzame zorg voor ouderen in de regio' uit 2019 blijkt dat een aantal jaar geleden zorgtechnologie nog beperkt werd toegepast in de regio Gooi en Vechtstreek en dan vooral per instelling of locatie. De ontwikkelingen op dit vlak gaan snel en in de genoemde samenwerkingen is hier ook aandacht voor.

Een voorbeeld van een zorginstelling die innovatief inspeelt op deze en eerder genoemde trends is het in 2023 vernieuwde ziekenhuis Tergooi MC in Hilversum. Dit compactere toekomstgerichte ziekenhuis biedt meer zorg aan huis in plaats van intramurale zorg. De nieuwbouw ging gepaard met een beddenreductie van 20%, wat mede mogelijk is door de ontwikkeling van nieuwe werkwijzen en samenwerking met de eerstelijnszorg. Concreet gaat het om het verplaatsen van zorg naar de wijk, het verrijken van zorg met e-health voor consultatie en thuisdiagnostiek, en het voorkomen van opname door preventie.

Samen investeren in het innovatie-ecosysteem Zorg en Gezondheid

Via de samenwerking met ROM Utrecht region, Economic Board Utrecht, Utrecht Talent Alliantie, regio Gooi en Vechtstreek, Metropool Regio Amsterdam en Amsterdam Economic Board investeren we in het innovatie-ecosysteem. Regio Utrecht (provincie Utrecht en regio Gooi en Vechtstreek) heeft een sterk profiel op het gebied van toegepast onderzoek in gezondheid, duurzaamheid en digitalisering. Wij zijn onderdeel van deze regio en nemen deel aan onder meer de Economic Board Utrecht (EBU) en de ROM Utrecht Region. De regio Utrecht wil één groot living lab en epicentrum zijn voor innovatie op gebied van life sciences & health. Door de krachtenbundeling in de Economic Board Utrecht is de regio Utrecht steeds meer de internationale ontmoetingsplek voor kennis op het gebied van gezondheid. Onder andere via de Health Hub Utrecht, waar we meer dan veertig gezondheidswerkgevers (human en life sciences) verbinden aan innovatieve methoden en technieken. ROM Utrecht Region helpt ambitieuze en innovatieve ondernemers in de regio te groeien door het bieden van relevante, betekenisvolle diensten (netwerk, kennis, kapitaal) op de domeinen investeren, innoveren (business development) en internationaliseren. Zorg en gezondheid (life sciences & health) is een van de drie leidende innovatie-ecosystemen in regio Utrecht en voor de ROM en EBU, gericht op de grote maatschappelijke opgaven die innovaties vragen. Innovaties zijn nodig om te kunnen (blijven) voorzien in kwalitatief hoogwaardige en betaalbare zorg, onder meer op het vlak van preventie en personalisatie. De ROM is hierbij trekker, verbinder of aanjager om zo bij te kunnen dragen aan het versterken van het ecosysteem. Om vruchtbare samenwerkingen op het gebied van kennis en innovatie te bevorderen, organiseert de ROM groei- en innovatie-evenementen in samenwerking met overheden, het onderwijs en het bedrijfsleven in de regio. Tijdens bijeenkomsten in de regio worden vraagstukken en kennis verbonden aan het innovatieve bedrijfsleven. Hiervoor richt ROM Utrecht Region ook een innovatieplatform in. Daarnaast is er via de ROM een samenwerking met Startup Utrecht Region en de regionale incubators om de start-ups in vruchtbare aarde te laten landen en zo de innovatiekracht van de regio te vergroten. Ook werken we samen in de eerder genoemde Utrecht Talent Alliantie aan innovatie. Hiervan is de onderstaande Health Innovation School een goed voorbeeld.

Health Innovation School

De Health Innovation School Utrecht (HIS) is een voorbeeld van een gezamenlijk project via de Utrecht Talent Alliantie om innovatie te stimuleren. De missie van de HIS is het borgen van de juiste kennis en vaardigheden op het gebied van sociale innovatie bij talentvolle koplopers in de regio. Het doel van de regionale HIS is het opleiden van 150 innovators in drie jaar op het gebied van zorg, preventie en gezondheid, die samen met hun bestuurders en managers de kennis in de eigen regio gaan toepassen. De deelnemers werken in samengestelde teams, leren nieuwe vaardigheden, formeren een impactnetwerk. Vooraf moeten ze aantonen dat ze met de aangeboden opleiding een verschil willen maken in het innovatieklimaat en kunnen bijdragen aan het creëren van (economische) kansen in de Life sciences & health, de welzijnssector en in het MKB van de regio Utrecht. Na afloop van de Health Innovation School hebben deelnemers nieuwe vaardigheden in een actieonderzoeksproject uitgewerkt. De thema's worden in samenspraak met de regionale partners bepaald en sluiten aan bij de transitievraagstukken in de zorg. Inmiddels is de tweede editie van de HIS gestart in Amersfoort, nadat afgelopen jaar een eerste editie in Utrecht van start ging. We willen het derde jaar in de regio Gooi- en Vechtstreek laten plaatsvinden, maar dit is nog niet definitief. We zien dit als een mooie kans die we graag willen benutten.

Tegelijkertijd werken we samen in de Metropool Regio Amsterdam (MRA) en de Amsterdam Economic Board. Hier zetten we in op preventie om de huidige gezondheidsverschillen, oplopende zorgkosten en personeelstekorten terug te dringen. De ambitie van de MRA is om in 2040 alle inwoners in de Metropool Amsterdam gelijke kansen op een goede gezondheid te geven. In de MRA werken we bijvoorbeeld samen aan initiatieven rondom gezonde en duurzame voeding zoals Smart Health Amsterdam (onderdeel van Amsterdam AI).

Onze inzet: innovatie in de zorg via onder andere ROM Utrecht, EBU, Utrecht Talent Alliantie, MRA, AEB en Gezond Gooi.

Via onze deelname in de ROM Utrecht Region en EBU worden ambitieuze, innovatieve ondernemers in de zorgsector met kennis, met financiering en met toegangspoorten tot andere markten verbonden. Wij sluiten aan op de investeringen in het versterken van het innovatieve ecosysteem zorg en gezondheid, en de profilering van de regio Utrecht als Heart of Health. Dit doen we onder meer met de gebiedsontwikkeling Arenapark/Sportpark en het stimuleren van samenwerkingen. Tegelijkertijd werken we samen met de Metropool Regio Amsterdam (MRA) en de Amsterdam Economic Board aan preventie om de huidige gezondheidsverschillen, oplopende zorgkosten en personeelstekorten terug te dringen.

Met Gezond Gooi werken we aan een regionale invulling van de landelijke opgaven. Hierbij is specifiek aandacht voor zorginnovatie, inzet van technologische ontwikkelingen en arbeidsmarkttransformatie. Daarnaast werken we samen in de Utrecht Talent Alliantie, zoals eerder verwoord.

Kansen voor lokale cross-over zorginnovatie en Media/ICT verkend

In het Economisch Perspectief (2020) is zorgtechnologie benoemd als kansrijke economische subsector voor een weerbare lokale economie. De genoemde kansen zijn cross-overs van de zorg en media/ICT, zoals bijvoorbeeld eHealth. Het idee is hierbij het verbinden van innovatieve zorg met media/ICT in Hilversum. We hebben diverse gesprekken gevoerd met lokale zorgbedrijven en ROM Utrecht Region, en onderzoeken geraadpleegd om de haalbaarheid van deze lokale/regionale cross-over te verkennen. Hieruit blijkt dat samenwerking voor technische innovatie in de zorg vooral op landelijk en internationaal niveau plaatsvindt. Zorgbedrijven selecteren technische leveranciers op basis van een passend aanbod en niet vanwege lokale/regionale aanwezigheid. Dit geldt ook voor de aanbieders van technische of mediagerelateerde producten die de zorg kan gebruiken. Zorgpartijen en aanbieders van technische innovaties uit bijvoorbeeld de media/ICT-sector vinden elkaar dus op landelijk niveau of vanuit het buitenland. Dit faciliteren op lokaal niveau is geen wens van de gesproken zorgpartijen. Als gemeente vinden we het wel belangrijk dat onze lokale zorgbedrijven en onze mediabedrijven elkaar weten te vinden, dus waar relevant en interessant brengen we partijen met elkaar in contact.

Zorgorganisaties geven verder aan intensief te willen (blijven) samenwerken in

de zorgketen met onder andere de gemeente en regio. Met de focus op het innovatie-ecosysteem Zorg en Gezondheid vanuit ROM Utrecht Region en Economic Board Utrecht ondersteunen we de sector. Dat doen we onder meer met gerichte financiering en blijvend inzetten op de samenwerkingen in de zorgketen, zoals hierboven verwoord. Voor onder andere het Arenapark sluiten we aan op de profilering als leidend innovatie-ecosysteem Zorg en gezondheid (life sciences & health) als onderdeel van de regio Utrecht. Ook zetten we in op talentontwikkeling, bijvoorbeeld via de eerder genoemde projecten zoals Health Innovation School.

Onze inzet voor de zorgsector samengevat

Onze inzet samengevat:

- Gezamenlijk samen met zorgpartijen en stakeholders voorkomen van zwaardere zorg door preventie en gezondheid in de wijk.
- Verschillende partijen in de zorgsector met elkaar blijven verbinden en bestaande samenwerkingen versterken.
- Inzet op betere aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs, talentontwikkeling en projecten om personeelstekorten tegen te gaan via diverse samenwerkingen in de regio.
- Meer ruimte voor zorg, gezondheid en sport op Arenapark/Sportpark, Zonnestraal en Monnikenberg.
- Innovatie stimuleren via ROM Utrecht Region, EBU, MRA, AEB en Gezond Gooi en regionale projecten zoals Health Innovation School Utrecht.

BIJLAGE

Begrippenlijst

Banen: een expliciete of impliciete arbeidsovereenkomst tussen een persoon en een bedrijf waarin is vastgelegd dat tegenover de verrichte arbeid een (financiële) beloning staat.

Beroepsbevolking: werkenden en werkzoekenden zonder baan met de leeftijd tussen de 15 en 75 jaar. Het gaat dan om minstens 1 uur per week betaalde arbeid (werkzame beroepsbevolking) of werkzoekenden die recent naar betaald werk zochten en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking). De werkzame beroepsbevolking is werknemer en/of zelfstandig ondernemer met of zonder personeel.

Centrumgebieden (gemengde locatie): centra van gemeenten/woonkernen met meer dan 20.000 inwoners. Kenmerkend is de concentratie aan voorzieningen. Veelvoorkomend typen bedrijvigheid zijn retail, horeca en (overige) dienstverlening.

Courante leegstand: leegstand korter dan 3 jaar. Meestal betreft dit objecten waarvoor verschillende gegadigden bestaan en die daarom met enige regelmaat worden verhuurd of verkocht.

Creatieve wijken (gemengde locatie): woon-werkgebieden in (grote) steden die door menging met zelfstandige kantoorruimtes voorzien in een behoefte aan informeel stedelijk werkmilieu. Bedrijvigheid in de creatieve industrie (moderne maakindustrie, mode, cultuur), kennis/onderwijsinstellingen en retail is hier gevestigd, en is veelal in (creatieve) bedrijfsverzamelgebouwen te vinden.

Formele kantoorlocatie: een perceel of een groepering van aaneengesloten percelen, waarop gebouwen gerealiseerd dan wel te realiseren zijn, die uitsluitend of hoofdzakelijk een kantoorfunctie hebben. In Hilversum zijn het Arenapark, Stationsgebied en Laapersveld formele kantoorlocaties.

Gemengde werklocatie: alle locaties waar mensen werken, buiten bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Deze milieus kenmerken zich door een mix van onder meer wonen, werken, recreatie en voorzieningen. Soorten van gemengde milieus zijn onder andere centrumgebieden, woonwijken, landelijk gebied, creatieve wijken, productieve wijken en stadsstraten.

Hoog opleidingsniveau: het hoogst behaalde onderwijsniveau is hoog onderwijs. Dit omvat onderwijs op het niveau van hbo of wo.

Incourante leegstand: leegstand langer dan 3 jaar.

Laag opleidingsniveau: het hoogst behaalde onderwijsniveau is laag onderwijs. Dit omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, vmbo, de eerste drie leerjaren van havo/vwo of de assistentenopleiding (mbo-1).

Landelijk gebied (gemengde locatie): alles buiten het bestaand stedelijk gebied. Indicatief ligt de dichtheid van bebouwing hier lager dan 1.000 adressen per km². Dit gebied kenmerkt zich door onder meer land- en (glas)tuinbouw, leisure en uiteenlopende bedrijvigheid in landelijk gebied.

Middelbaar opleidingsniveau: het hoogst behaalde onderwijsniveau is middelbaar onderwijs. Dit omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo-2), de vakopleiding (mbo-3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo-4).

Netto arbeidsparticipatie: het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking). De gegevens worden meestal gepresenteerd voor de bevolking van 15 tot 75 jaar.

Niet-beroepsbevolking: personen van 15 tot 75 jaar die geen betaald werk hebben, niet recent naar werk hebben gezocht en/of daarvoor niet direct beschikbaar zijn. Het gaat vooral om scholieren en studenten, mensen die zorgen voor gezin of huishouden, arbeidsongeschikten en gepensioneerden.

Potentiële beroepsbevolking: alle inwoners van 15 tot 75 jaar. De groep is onder te verdelen in personen die tot de werkzame, de werkloze of de niet-beroepsbevolking behoren.

Productieve wijken (gemengde locatie): woon-werkgebieden in (grote) steden die bedrijven integreren in het stedelijk woonmilieu, en zo divers ondernemerschap voor de stad behouden. Type bedrijvigheid: moderne maakindustrie, stadsverzorgende bedrijvigheid en retail.

Stadsstraten (gemengde locatie): economische functielinten met een duidelijke verkeersfunctie, maar ook een nadrukkelijke verblijfsfunctie. Onder meer retail, horeca en diensten in kantoren zijn hier gevestigd.

Werkenden: personen met een leeftijd tussen 15 en 75 jaar, die minstens 1 uur per week betaalde arbeid verrichten.

Werkloosheidspercentage: de werkloze beroepsbevolking bestaat uit alle 15-tot-75-jarigen die in Nederland wonen en geen betaald werk hebben, maar wel recent naar werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn. Een deel daarvan ontvangt een WW-uitkering.

Woonwijken (gemengde locatie): alles binnen het bestaand stedelijk gebied, maar buiten het centrumgebied. Hiertoe behoren woonwijken, maar ook voorzieningen en groen binnen de stad. De typen bedrijvigheid die binnen een woonwijk zijn gevestigd, zijn onder meer zzp'ers, bedrijven aan huis, scholen/onderwijsinstellingen, zorgfuncties, horeca en buurt-winkelcentra.

Zelfstandige zonder personeel (zzp'er): een persoon die voor eigen rekening of risico arbeid verricht in een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer) of als directeur-grotaandeelhouder (dga) en die geen personeel in dienst heeft.

Colofon

Titel Monitor Economie 2023
Datum November 2023
Teksten gemeente Hilversum
Redactie: Marije Onderwaater
Fotografie Jurrian-Photography
Studio Kastermans (Danielle van Coevorden)
SOS designstudio
Tergooi Hilversum
William Moore
Kaarten gemeente Hilversum
Vormgeving PMS Ontwerp Hilversum